

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1.—, lanske letne 2.—; mesečna naročnina Din 20.—, zlatino 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-69.

Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60.

V Celju: Slomškov trg 4.

Post. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 192

Ljubljana, petek, dne 21. avgusta 1931

Leto II.

Dr. Hilferding

bivši soc. demokratični finančni minister, član gospodarskega odseka nemške vlade, ki naj prouči razmere v nemškem gospodarstvu in najde izhod iz sedanje krize

Rusko-francoska pogajanja

Berlin, 20. avgusta. AA. Poučeni krogi trdijo, da je bila med Francijo in Rusijo sklenjena pogodba proti medsebojni napadalni vojni. Pogodbo so že parafirali. Obe stranki sta se zavezali, da ostaneta nevtralnici, ako bi pogodbenik nastopil proti neprovociranemu tretjemu napadalcu.

Na uradnih mestih demantirajo vest o taki pogodbi, vendar priznavajo, da so podobna pogajanja v teku.

Italijansko vabilo francoskim ministrom

Rim, 20. avgusta. n. Italijanski poslanik v Parizu grof Mazzoni je obvestil predsednika francoske vlade, da želi italijanska vlada obnoviti pogajanja za pomorski sporazum. Istočasno je povabil Lavala, naj obišče Rim. Dobro informirani krogi pa trdijo, da se bodo pogajanja mogla nadaljevati le v Ženevi in sicer tedaj, ko bo zasedal Svet Društva narodov. Predsednik francoske vlade Laval bi posetil Rim šele koncem septembra.

Kralj Feysal v Parizu

Pariz, 20. avgusta. AA. V torek je prispel v francosko prestolnico iraški kralj Feysal. Prišel je iz Ženeve v avtomobilu. Spremlja ga iraški poslanik v Londonu. Feysalovo bivanje v Parizu bo trajalo 8 dni. Ta obisk ni uradnega značaja. Vendar trdijo uradni krogi, da bo iraški kralj skušal v Parizu posredovati v prilog svojega brata, ki naj bi ga Francija proglasila za kralja Sirije.

Premestitev italijanskega učiteljskega iz Poreča v Pulj

Koper, 20. avgusta. v. Pred šestimi leti so premestili italijanskega učiteljskega »Nazario Sauro« iz Koperja v Poreč. V Koperju so bili zaradi tega zelo nezadovoljni, ker res ni bilo pravega vzroka za to, da je Koper izgubil svojo srednjo šolo. Sedaj pa so se razširile vesti, da bodo poreško učiteljske premestili v Pulj. V Koperju pa so se Italijani znova razburili, češ da je treba učiteljske postaviti nazaj tja, kjer je bilo in kamor po njihovem mnenju tudi spada.

Baselski sklepi in Amerika

Washington, 20. avgusta. n. V beli hiši so sprejeli z veliko rezerviranostjo poročilo baselske konference. Menijo, da proučuje Hoover vprašanje o redukciji reparacijskih in vojnih dolgov v sorazmerju s plačilno sposobnostjo posameznih držav.

Zmaga vladnih čet na Kubi

Havana, 20. avgusta. AA. Vlada je izdala poročilo o zadnjih bojih z vstaši. Vladne čete so pobile nasprotnike. Borile so se s pomočjo letal in s topničarke. Vstaši so se zbrali v mestu in Gibari, odkoder pa so jih vladne čete z velikimi izgubami prepodile. Število mrtvih je veliko. Vladne čete so zaplenile 57 streljajev, veliko množico pušk in en milijon nabojev.

Zakaj hočejo premestiti tržaški observatorij v južno Italijo

Trst, 20. avgusta. v. Vest o premestitvi astronomskega observatorija iz Trsta v Palermo je zelo razburila vse tržaške intelektualne kroge. To razburjenje kažejo v prvi vrsti dopisi, ki jih objavljajo tržaški listi dan za dnem iz vrst svojih čitateljev.

Tržaški observatorij je bil ustanovljen že sredi 18. stoletja. Po vojni so zelo razširili in izpopolnili z aparati nekdanje c. kr. mornarice v Pulju in privatnimi darovi.

Povod za premestitev observatorija iz Trsta v južno Italijo je dala okolščina, da so hoteli lastniki vile Baseri, v kateri je nameščen observatorij, zvišati letno najemnino na 200.000 lit. Toda ta razlog nikakor ni utemeljen, ker bi lahko premestili observatorij tudi na tržaški Grad, ki je postal pred kratkim občinska last.

Razvoj vladne krize na Madjarskem

Deputacija stranke enotnosti pri grofu Bethlenu — Kriza ali komedija? — Dvajset politikov povabljenih za danes k regentu Horthyju — Izjave raznih političnih osebnosti

Budimpešta, 20. avgusta. d. Danes opoldne je prišla k grofu Bethlenu deputacija stranke enotnosti in ga skušala pregovoriti, da ostane še dalje na čelu vlade. Razgovor grofa Bethlena z deputacijo je trajal eno uro, bil pa je brezuspešen. Grof Bethlen je deputaciji opisal situacijo, pojasnil svoje stališče in razložil vzroke, zakaj ne more dalje ostati na čelu vlade. Deputacija je dobila vtis, da se je grof Bethlen v neki določeni smeri zelo močno angažiral in da zato ne sme sam izvršiti potrebnih sprememb. Grof Bethlen je posetil danes tudi državni tajnik v justičnem ministrstvu Bela Angyan, ki je kasneje izjavil časnikarjem, da je Bethlenov odstop nesprenmenljivo dejstvo. Grof Bethlen niti ne počaka nobenega povelja v novi vladi. Sicer pa je grof Bethlen že izdal narečila zaradi izpraznitve svojega stanovanja v ministrskem predstojstvu in se pripravil za preselitev na svoje posestvo.

Budimpešta, 20. avgusta. d. Državni upravitelj Horthy je imel danes razgovore z nekaterimi voditelji strank. Za jutri pa je povabljenih k njemu kakih 20 politikov.

Designirani ministrski predsednik grof Julij Karolyi je danes nadaljeval svoje razgovore z voditelji strank. Posvetoval se je z grofom Bethlenom, z nekdanjim zunanjim ministrom Walckom, s predsednikom stranke enotnosti dr. Pesthyjem in z ministroma Weckerlejem in Szitwayem. Sicer pa je bilo politično življenje danes mirno, ker se praznuje sveti Stefan, ki velja kot narodni praznik.

Budimpešta, 20. avgusta. d. V političnih kro-

gih govore, da je Teleszky odklonil kategorično sprejem finančnega ministrstva. Tudi Walko, ki mu je bil ponujen finančni portfelj, je odklonil. V ospredju je kandidatura barona Koranyja za mesto finančnega ministra. Dalje govore, da bo sedanji trgovinski minister Bud izločen in da pride na njegovo mesto Graz ali Szterenyi. Ker je tudi Weckerle odklonil ponudeno mu kmetijsko ministrstvo, govore, da bo prihodnji kmetijski minister Mutschenbacher. Kot pravosodnega ministra imenujejo Perynyja ali Gabrijela Ugrona.

Budimpešta, 20. avgusta. n. Posamezni politiki so dali novinarjem prav zanimive izjave. Grof Anton Szigrey je govoril o potrebi, da se sestavi koncentracijska vlada. Dejal je, da bi ostal vsak drug korak negativen. Zanima ga, kdo vse bo na vladi. Po njegovem mnenju bi morala biti vlada v vsakem slučaju gospodarskega značaja, da bi rešila gospodarsko krizo.

Šef krščanske opozicije Stefan Friedrich je izjavil, da obžaluje, da je grof Bethlen tako kasno podal demisijo. Skoraj je že prepozno. Toda marsikaj se bo dalo še popraviti, če se bo izvršila sprememba režima in ne le oseb. Vodja rasistov Tybor Eckhard je izjavil, da bi morala nova vlada dobiti svobodno roko, da napravi red na hitrejši in boljši način, kakor bi ga mogla dosedanja vlada. Vodja socialistične stranke Karel Peyer je izjavil, da zahteva spremembo režima, spremembo zunanje in notranje politike. Le dobra zunanja politika more spraviti Madjarsko iz blata. Vodja agrarne

stranke Tildy je dejal, da bi bilo najbolj pametno, da bi se Bethlen spet vrnil k oblasti. Po njegovem je vse skupaj le uvertura za njegovo vrnitev.

Grof Bethlen je s svoje strani izjavil, da se politični sistem ne izpremeni, ker ni odvisen od osebnosti. Za dokaz, da to drži, naj služi dejstvo, da je smer sedanje zunanje in notranje politike Madžarske ostala neizpremenjena in stalna in da taka tudi ostane, tem bolj, ker hočem še nadalje ostati aktiven sodelovnik sedanjega političnega sistema, kar bo vladi gotovo v oporo.

Budimpešta, 20. avgusta. AA. MTI poroča: Službeni krogi zelo energično demantirajo vest, da bi bila Francija glede na posojilo petih milijonov funtov šterlingov stavila pogoje. Francija ni postavila niti najmanjšega pogoja. Madžarska zunanja politika bo ostala neizpremenjena, kakor je bila za grofa Bethlena. To politiko je potrdila ogromna večina madžarske javnosti, kar so pokazale nedavne volitve.

Pariz, 20. avgusta. n. Večina francoskih listov pravi, da je gospodarski položaj povzročil demisijo madžarske vlade. Le »Populaire« meni, da se v bistvu ni nič spremenilo. Po njegovem mnenju pomeni demisija le manevar, ki naj omogoči restavracijo Habsburgovcev. »Matine« pa ugotavlja, da je Bethlen po 10 letih oblasti padel kot žrtev bančne in finančne krize na Madjarskem. Inozemstvo ne zaupa najnovejšim madžarskim finančnim reformam. Gospodarska kriza je prišla do izraza posebno pri prodaji madžarske pšenice, ki je bila povsem negativna.

Svečana otvoritev bolgarskega sobranja

Poslanica kralja Borisa — Bolgarija bo skušala poglobiti odnose dobrega sosedstva Stefan Stefanov izvoljen za predsednika zbornice

Sofija, 20. avgusta. AA. Bolgarska agencija poroča: Danes dopoldne je bila svečana otvoritev rednega zasedanja narodnega sobranja, ki je bilo izvoljeno junija meseca.

Kralj Boris je prečital poslanico. V tej poslanici pravi, da so zadnje volitve omogočile kroni naloge, ki jih predpisuje ustava. Olajšava je v tem, da je bilo mogoče s pomočjo politične sredine sestaviti novo vlado. Novo vlado čakajo velike naloge na vseh področjih državnega udejstvovanja. Sedanja gospodarska kriza, nadaljuje poslanica, je pogodila predvsem poljedelce, zato bodo potrebni ukrepi v korist vsega prebivalstva. Vlada bo skušala urediti položaj delavcev in bo zato energično posredovala v razrednih borbah, ki jih bo treba ublažiti.

»Priznati moramo, pravi dalje poslanica, da so mogoče ublažitve krize, socialne reforme in

blagostanje samo pod okriljem miru in reda. Zato bo vlada z vsemi razpoložljivimi sredstvi čuvala mir in red. Mednarodni mir in mednarodno sodelovanje je cilj svetovne politike, zato bo tudi Bolgarska skušala poglobiti odnose dobrega sosedstva in okrepiti prijateljske stike z velikimi silami, ker je Bolgarski potrebna temeljita pomoč teh držav. Vlada bo skušala razčistiti ozračje zaradi tesnega sodelovanja s tem, da čimprej likvidira niz spornih vprašanj med Bolgarsko in raznimi državami. Nato navaja poslanica zakonske načrte, ki bodo predloženi narodnemu sobranju. Med temi zakonskimi načrti so zakonski načrt o kontroli karstikov in zakonski načrt o pospeševanju obrtništva.

Sofija, 20. avgusta. AA. Danes je bilo pod predsedstvom najstarejšega poslanca narodne-

ga sobranja Daneva, izvoljeno predsedstvo sobranja. To mesto je zavel poslanec Stevan Stefanov, znani industrialec in član demokratske stranke (Malinova). Novoizvoljeni predsednik je imel govor, v katerem se je zahvalil za čast in zaupanje.

Sofija, 20. avgusta. AA. Bolgarska agencija javlja: Ko je kralj Boris stopil v dvorano narodnega sobranja, so komunistični poslanci odšli iz dvorane in priredili demonstracijo, ki so mučno vplivale na običnost in na ostale poslance. Komunisti so klicali:

Zivela sovjetska republika! Doli fašizem! Demonstracija komunističnih poslancev pa je hipoma utihnila, ko je običnost na galerijah z ostalimi poslanci vred priredilo kralju Borisu tople ovacije. Politični krogi ostro obsojajo izgrede komunističnih poslancev.

Italijanski vojni manevri na Tolminskem

Vojni minister in najvišji generali v tolminskih gorah

Idrija, 20. avgusta. v. Včeraj so se pričele ob vsej jugoslovanski meji od Črne prsti do tolminskih gor velike poletne vaje italijanske vojske. Tem manevrom prisostvujejo vojni minister general Gazzera, vrhovni poveljnik glavnega generalnega štaba italijanske vojske ter poveljniki armad in armadnih zborov.

Svoje velike obmejne manevre so italijanski vojskovodje organizirali takrat na povsem drugačen način kakor doslej. Že pred leti je general Pettiti di Roretto izjavil na nekem častniškem zboru, da se italijanska vojska ne bi mogla boriti v goratih krajih Julijskih Alp niti v gozdovih Hrušice in Sneznika, marveč da bi mogla sprejeti borbo le na ravnam in odprtem ozemlju. Odtlej so skušali vojaške formacije reorganizirati. In res so se pričele včeraj vojne vaje po povsem novem sistemu. Namen teh vaj je, da bi se pripravile večje edinice na naglo prodiranje in bojevanje po goratih in gozdnatih krajih.

V Tolminu tabori rdeča divizija, pod Črno prstjo pa modra. Druga se pomika proti drugi s čim večjo brzino. Pri tem uporabljajo v največji meri mehanična sredstva, traktorje in avtomobile za vojaštvo in njegovo opremo. Istočasno preizkušujejo vsa sredstva za vzdrževanje kontakta med posameznimi edinicami v fronti in njenem zaledju. Poleg tega rabijo pri teh vojnih

vajah cele eskadre opazovalnih letal, da preizkusijo, do kolike mere se more razviti vzajemno sodelovanje zračnih sil z onimi na kopnem. Istočasno pa je poveljstvo vojnih vaj zadržalo več večjih vojaških oddelkov, ki jih namerava poslati v ogenj le v danem momentu, da bi tako preizkusilo vse mogoče prilike, da se preseneti nasprotnik.

Huda letalska nesreča na Poljskem

Varšava, 20. avgusta. AA. Snoči se je moralo veliko trimotorno letalo tipa Focker, ki pripada zračni šoli v Gruszjansku, med poletom zaradi defekta v motorju naglo spustiti na zemljo. Pri pristajanju pa je v letalu nastal ogenj in vsa posadka, dva oficirja in dva podoficirja, je z letalom vred zgorela. Nekaj ljudi, ki so se nahajali blizu kraja nesreče, je takoj prihitelo na pomoč. Pri reševanju posadke iz letala sta dve osebi dobili nevarne opekline.

Huda neurja v Franciji in Angliji

Pariz, 20. avgusta. AA. Nad francosko prestolnico je divjalo hudo neurje. Povzročilo je veliko škodo, zlasti v nižje ležečih četrtih. Prometne in telefonske naprave so bile poškodovane.

London, 20. avgusta. AA. Ker divjajo nad Anglijo huda neurja, je vlada odgovorila velike vojaške vežbe v okolici Aldershot.

Dr. Valentin Krisper †

Dunaj, 20. avgusta. Davi je izdihnil v Badau v 71 letu starosti dr. Valentin Krisper, odvetnik in hišni posestnik v Ljubljani.

*

Pokojni dr. Valentin Krisper je bil eden najuglednejših ljubljanskih odvetnikov, ki je zlasti slovel kot kazenski zagovornik. Vsak njegov nastop v ljubljanski porotni dvorani je bil naravnost senzacija. Pa tudi sicer je slovel kot eden najodličnejših juristov. Pokojnik dr. Valentin Krisper si je stekel posebnih zaslug tudi kot eden naših najbolj vnetih pospeševalcev tujkega prometa. Bil je ustanovnik bohinske hotelske družbe, deloval je z vso vmeno v Zvezi za tujski promet in tudi z lastnimi sredstvi je skrbel za olepšavo Ljubljane. Tako je Trg kralja Petra mnogo po zaslugi pokojnega dr. Krisperja dobil svoje sedanje lepo lice. Tudi v drugih narodnih društvih se je dr. Krisper živahno udeleževal in nazadnje tudi v Društvu hišnih posestnikov.

Bodi za napredek svoje domovine vnetemu javnemu delavcu svetel spomin!

Pred zopetno otvoritvijo Merkurbanke

Dunaj, 20. avgusta. d. Pogajanja med ravnatelstvom Merkurbanke, personalnim zastopstvom Merkurbanke in med vlado so neposredno pred zaključkom, tako da računajo a tem, da bo banka že pojutrišnjem, v soboto, zopet odprta. Plače ravnatelju se bodo hkrati znižale za 50 odstotkov in ravnatko tudi plače ravnateljevih namestnikov. Pri drugih namoščencih se znižajo plače za 10 do 35 odstotkov. Kakih 100 uradnikov bodo odpustili.

Bethlenov padec

Pred štirimi meseci je praznoval grof Istvan Bethlen svoj desetletni jubilej, odkar je bil nepretrgoma madjarski ministrski predsednik. Po desetih letih pa, ko se je že zdelo, da sploh ne more priti drug na to mesto, pa je moral grof Bethlen skoraj tik po svoji volivni zmagi in ko si je v parlamentu izposloval pooblastila za najobsežnejšo finančno diktaturo, podati ostavko, ki je bila tudi sprejeta. V tem je najlepši dokaz, da Bethlenova politika ni mogla več vzdržati pritiska iz realnega življenja in da je morala zato ta politika pasti in najsi je mogel pokazati grof Bethlen na celo vrsto osebnih uspehov, ko uvedbo stabilizacije, rešitev Soprona za Madjarsko in nato konec odškodnine madjarskim magnatom za veleposestva, ki so padla pod agrarne reforme držav male antante.

Kljub vsemu temu je morala propasti Bethlenova politika, ker je slonela prav za prav na samih fikcijah. Predvsem na domišljiji, da more povojna Madjarska voditi isto politiko ko predvojna. Kakor vsem madjarskim magnatom, tako tudi Bethlenu ni šlo v glavo, da bi imeli nemadjarški narodi bivše krone Sv. Štefana pravico živeti svoje samostojno narodno in državno življenje in da niso več dolžni skrbeti samo za blagor in sijaj madjarskih magnatov. In ker se ni mogel oprostiti grof Bethlen te fikcije, zato je vsa njegova politika bila v tem, da je skušal doseči nemogoče in kolo dogodkov zavrteti zopet nazaj, da bi se vrnil zanj tako lepi predvojni časi. Ali to je brezupen poskus, ki vodi le v neuspeh.

Posledica te fikcije pa je bila tudi ta, da se Madjarska ni znala vživeti v nove razmere. Za sijajno reprezentanco je izdajala Madjarska več ko marsikatera velika država in enako je v drugih ozirih živela nad svoje razmere. Tako je moral priti deficit, ki se je vedno večal in ki je na vse zadnje zlomil le na fikcijah slonečo politiko.

Kajti tudi Italofilska politika grofa Bethlena je na vse zadnje slonela le na fikciji, da more zavezništvo z Rimom premagati vse težave in da se Budapesti ni treba ozirati na politiko Pariza ter držav male antante. Dejansko je ta italofilska politika nakopavala Madjarski vedno novih težav, dočim ji ni prinesla mnogo več ko samo lepe besede. S samo lepimi besedami pa ni moglo ozdraviti prav nobene gospodarske krize, pač pa z denarjem, ki ga pa ima Pariz.

Tako je kruta realnost morala zlomiti Bethlenovo politiko in zato je moral Bethlen odstopiti, pa čeprav je imel v rokah vsa polnomočja za najdalekosežnejšo finančno diktaturo. Ne trdimo pa, da je s tem tudi že zmagalo na Madjarskem pravo spoznanje, temveč se nasprotno prav nič ne bi začudili, če bi bila madjarska gospoda mnenja, da se z ostavko Bethlenove vlade menja samo kulise, dejansko pa ostane vse pri starem. Mesto grofa Bethlena bi v tem slučaju prišel drug grof, ki bi bil bolj zapisan v Parizu in mogel vsled tega dobiti denar, da bi Madjarska še naprej živela svoji fikciji, ko da je Trianonski mirovni dogovor le neprijetna sanja. In še naprej bi madjarska gospoda veselo živela čez razmere Madjarske in še naprej bi šel denar za propagando proti državam male antante in še naprej bi vladal na Madjarskem režim, ki daje upliv in moč le članom magnatske zbornice. Kljub spremembi akterjev bi dejansko tako ostalo vse pri starem, samo da bi bil pozneje polom tem huji.

Kajti iz politike, kakor jo je vodil grof Bethlen v smislu nebrzdanih zahtev madjarske zahteve, mora priti polom. Niti zdaleka ni Madjarska tako močna, da bi mogla živeti v večnem sporu z vsemi svojimi sosedami, še manj pa ima to moč, da bi spravila ob veljavo pogodbo, ki jo je tudi sama podpisala. Tudi za madjarsko politiko ni drugega leka, ko da pogleda resnici odkrito v oči in da se prilagodi rednemu življenju, da v soglasju s sosedami čim bolj dvigne blagostanje dežele in z uvaževanjem delavnih slojev da deželi največjo možnost za razmah vseh gospodarskih in kulturnih sil.

Dosedaj Madjarska te resnice ni hotela priznati je treba, da je znal grof Bethlen v ozkem okviru, ki ga je narekoval magnatski interes, spretno voditi svojo politiko. Ali vsa ta spretnost trajno ne more pomagati, ker ne zadostuje, ker je ves njen namen samo ta, da prikriva dejstva, da sloni na fikcijah.

Z Bethlenovo demisijo je dana prva možnost, da se prične tudi na Madjarskem zdrava politika, ki bo v korist vsemu madjarskemu narodu. Če se bo pa ta politika tudi začela, bodo pokazali dogodki.

Železniškim zločincem na sledu

Atentatorja dva hrvatska emigranta -- Peklenski stroji so bili položeni na avstrijskih tleh -- Tiralica za zločinci

Dunaj, 20. avgusta. d. Kakor poročajo s pristojne strani, so avstrijska varnostna oblastva s preiskavo ugotovila, da sta v noči od 31. julija na 1. avgust t. l. v Schwarzach-St. Veit dospela z D-vlakom Pariz-Dunaj dva inozemca, ki sta se prihodnjo noč z vlakom D 31 odpeljala iz Schwarzach-St. Veita dalje proti Badgasteinu in se tudi v kritični noči od 2. na 3. avgust z vlakom D 31 vozila v smeri proti Beljaku. Na ta dva potnika je zaradi njunega čudnega vedenja postalo vozno osebje pozorno. Ko je sužbujoči sprevodnik zaradi prenapolnjenega vlaka večkrat pogledal tudi v njih oddelek, če bi bilo tam še kaj prostora, sta ga vsakokrat nervozno zavrnila. Izjavljala sta, da hočeta biti brezpogojno sama in da se zato tudi vozita v oddelku I. razreda, da bi ju drugi potniki ne motili. Po osebnem popisu obeh sumljivih oseb in po fotografijah je bilo mogoče ugotoviti, da je šlo za dva

hrvatska emigranta, od katerih eden je brez dvoma istoveten z nekim Stankom Hranilovićem, katerega osebni podatki so državni policiji že več let na razpelago. Hranilović je bival že dalje časa v Avstriji, največ na Dunaju. Varnostna oblastva so ga imele prav tako kakor druge hrvatske emigrante, ki so sovražni sistemu v Jugoslaviji, v evidenci. Toda Hranilović ni do sedaj še nič zakrivil. Glede na izpovedbe železniških uslužbencev pa sta sedaj oba hrvatska emigranta postala nujno sumljiva, da sta med vožnjo v vlak D 31 na progi Schwarzach-St. Veit-Beljak vdela v vagon peklenjske stroja, ki sta potem 2. oziroma 3. avgusta v Jugoslaviji eksplodirala. Zvezno policijsko ravnanje na Dunaju je vsa avstrijska varnostna oblastva, ki se jih tiče, zlasti pa obmejne urade obvestilo, da je treba oba sumljiva potnika takoj aretirati. Preiskava se z vsem podarkom še nadaljuje.

Politične prilike na Romunskem

Ponovno posvetovanje med kraljem in dr. Maniujem

Bukarešta, 20. avgusta. n. Kralj Karel je včeraj nenadoma odpotoval iz Sinaje v Sovato, kjer namerava ostati dva dni. To njegovo potovanje je izzvalo med političnimi krogi naravnost senzacijo. V Sovati namreč bivajo skoro vsi voditelji nacionalne kmetijske stranke. Menijo, da se bo kralj ponovno sestal z dr. Maniujem, ki mu bo poročal o stališču nacionalno-kmetijske stranke glede raznih aktualnih vprašanj. Dr. Maniu bo ponovno opozoril kralja, da pelje iz krize le ena pot in ta k obnovitvi pravega parlamentarizma.

»Luptac« pravi, da med tem finančno ministristvo pripravlja že proračun za prihodnje leto. Finančni minister Argetoianu namerava jeseni

proglasiti sladkorni monopol. »Adeverul« napoveduje, da se bo 1. septembra vršila v Sinaji seja ministrskega sveta pod kraljevim vodstvom. Na tej seji bodo sklepali o finančnem programu vlade. »Treptateac« pa pravi, da je želja vlade najeti veliko zunanje posojilo in izvesti vse finančne reforme, ki so v zvezi s takšno finančno operacijo.

Venizelos v Romuniji

Bukarešta, 20. avgusta. d. Danes ob pol 13. opoldne je došel v Bukarešto grški ministrski predsednik Venizelos, ki so ga sprejeli romunski ministrski predsednik Jorga z drugimi člani vlade. Po intimnem kosilu je Venizelos nadaljeval svoje potovanje v Sinajo.

Nemški komentarji k sklepom baselske konference

Predvideva se omejitev produkcije in porast brezposelnosti

Berlin, 20. avgusta. AA. Nemški listi komentirajo poročilo baselske konference strokovnjakov in pri tem naglašajo dejstvo, da so strokovnjaki sprejeli končnoveljavni sklep, naj se ves kompleks vprašanj prepusti konferenci bančnikov.

»Berliner Tageblatt« označuje poročilo strokovnjakov kot osnovni problem, ki se mora rešiti v Nemčiji, in ki je za to drago cen, ker se spet načno vse možnosti gospodarskega razvoja. Stanje Nemčije ne dovoljuje, da bi se rešitev tega vprašanja zavlačevala.

»Germania« piše, da Nemčija ne bo mogla vplivati na to, da bi se izvedle vse

priprave, potrebne za mednarodno kreditno operacijo velikega sloga. Pripraviti se moramo, pravi list, do trenutka, ko nam odtegnjene tuje kapitale ne nadomeste z novimi. Naše banke se morajo po tem ravnati. Črtanje kreditov bo imelo za neizbežno posledico omejitev produkcije, in to bo povečalo število brezposelnih. Tako se lahko že zdaj reče, da bo to rodilo nove omejitve in poenostavljenje produkcije, s tem pa nove perturbacije vseh slojev.

»Börsen-Kurier« meni, da je popolnoma razumljivo, da je prišlo do take situacije in da so poskusi za obnovo Nemčiji naprtli nove obveze.

Napredovanja in premestitve

Beograd, 20. avgusta. l. Na trgovski akademiji v Ljubljani sta suplenta gg. Prezelj Joško in dr. Anton Slodnjak postala profesorja v 8. položajni grupi.

V železniški službi pa sta bila premeščena prometni uradnik 8. položajne skupine in načelnik postaje Strizivojno-Vrhopolje Cundrič Jožef za postajenačelnika na Jesenicah in prometnik 10. položajne grupe na postaji Višnja gora Kelničar Lovrenc pa za postajenačelnika v Rožnem dolu-Pribošju.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 20. avgusta. d. Spremenljivo, od časa do časa deževno.

Zaključek festivala v Bayreuthu

Bayreuth, 20. avgusta. AA. Letošnji festival v Bayreuthu je bil zaključen sredi s svečano predstavo Wagnerjevega »Parsivala«. Dirigiral je Toscanini. Festival je obiskalo desetisoč ljudi iz vseh krajev Nemčije.

Mesarji izročeni sodišču

Zagreb, 20. avgusta. k. Mestno načelstvo je sklenilo izročiti sodišču vse one mesarje, ki so v zadnjih dneh brez vsakega razloga povišali mesne cene. Občinsko načelstvo jih je pozvalo, naj v petih dneh zopet znižajo mesne cene na njih normalno višino, a mesarji dole tega še niso storili.

Naš letošnji izvoz sadja na Češkoslovaško

Beograd, 20. avgusta. AA. Generalna komisija za sode pri razpisstvu za trgovino in industrijo sporoča, da letos razmere na sadnem trgu na Češkoslovaškem niso tako ugodne za izvoz kakor lani in da je zato izvoz sadja na Češkoslovaško otežčen. Po eni strani je kapaciteta češkoslovaškega trga padla zaradi splošne gospodarske krize, ki slabi potrošnjo kupcev. Po drugi strani pa je letos pridelek sadja, zlasti hrušk, jabolk in sliv na Češkoslovaškem zelo dober, čeprav je več milijonov debel trpel od mraza. Lani so naši izvozniki polnili tržišča manjših mest na Češkoslovaškem, letos pa se iz notranjosti države, posebno iz Slovaške, vozi sadje na večja tržišča. Razen tega prihaja na Češkoslovaško tudi madjarsko sadje. Madjarsko sadje nam je konkurenčno, to konkurenco pa moremo premagati, ker je naše sadje po kakovosti vsekakor boljše od madjarskega.

Popolnoma zagotovljena je prodaja smederevskega grozdja na Češkoslovaškem, kjer je po njem veliko povpraševanje. Zanj se lahko dobe ugodne cene. Izvozniki sadja bodo na Češkoslovaškem dobili dober trg, če bodo tja pošiljali slive, posebno prvovrstno in debelo blago z mahom in odporno proti pokvari ter okusno paketirano. Toda poslati ga morajo hitro. Ta hitrost pa ni potrebna pri grozdju, ker gre za to, da pride blago popolnoma nepokvarjeno na trg, za slabše blago pa ni ugodnega konsuma, vrhu tega pa tudi ne dovolijo prodaje slabšega sadja zdravstvene oblasti. Potrebno je to tudi zaradi konkurence; zato je treba pri vseh vrstah sadja paziti na to, da tara pri pakiranju ne bo znašala več ko 10 odstotkov, zlasti ne pri pošiljkah od 15 do 17 kg.

Italijanske uvozne carine na žito povišane

Rim, 20. avgusta. v. V uradnem listu je bil objavljen zakonski dekret o spremembi carin na žito. — Z objavo tega dekreta se je povišal splošni carinski tarif na žito od 64 na 75 lir za q. Osnovni tarif za belo turščico znaša od 75 lir, za koruzno moko 112'35 lir, za belo turščično moko prav tako 112'35, za zdrob 130'10, za testenine 131'95 za kruh in pecivo prav tako 131'95.

Italijanski listi blagohotno komentirajo ta carinski ukrep vlade in napovedujejo, da bodo italijanski kmetje kmalu občutili korist te odredbe. Italijanski kmetje, pravijo listi, so bili vsekakor zelo prizadeti zaradi suše, ki jim je uničila druge pridelke kot krompir, stročnice in peso.

Zeppelin zopet na potu

Friedrichshafen, 20. avgusta. AA. Zrakoplov »Grof Zeppelin« bo v prihodnjih dveh mesecih trikrat odplul v južno Ameriko do Pernambuca. Prvi polet bo 26. avgusta, drugi polet bo v septembru, tretji pa sredi oktobra. Zrakoplov bo imel vsakikrat 20 potnikov. Iz Pernambuca bodo imeli potniki zveze z ostalimi mesti južne Amerike potom letal.

Razstava naših izvoznih predmetov v Budimpešti

Beograd, 20. avgusta. AA. Jugoslovansko madjarska gospodarska delniška družba v Budimpešti je ustanovila v Budimpešti stalno razstavo jugoslovanskih izvoznih predmetov in prosi, naj se ji pošiljajo vzorci in popisi blaga, namenjenega za izvoz, na naslov V. Zrinui št. 12, Budimpešta.

Hčerka ameriškega poslanika preplavala Bospor

Carigrad, 20. avgusta. AA. Hčerka tukajšnjega ameriškega poslanika je preplavala Bospor skozi črno od Crnega morja do izliva preliva v Marmarsko morje. Razdalja znaša 19 milj. Proga je pogumna plavalka preplavala v 5 urah. Ameriški poslanik je spremljal svojo hčerko v čolnu in jo krepil s čokolado. V čolnu je bil gramofon, ki je sviral pesne komade.

NOTARSKA ZBORNICA V LJUBLJANI naznanja žalostno vest, da je njen dolgoletni zaslužni predsednik, gospod

ALEKSANDER HUDOVERNIK

notar v Ljubljani itd.

danes dne 20. avgusta t. l. preminul.

Bodi mu časten spomin.

LJUBLJANA, dne 20. avgusta 1931.

Beda naše vasi

Zavarovanje malih kmetov in kajzarjev - Za delavsko-nameščenico banko

Iz predavanja gospoda dr. Jože Bohinjca na zborovanju NSZ v Trbovljah — II. del

Gospodarska kriza nujno zahteva ureditev in izpolnitev socialnega zavarovanja in to v korist obeh interesov. Organizirana pomoč javnosti je opešnemu gospodarskemu in socialnemu življenju takrat najbolj potrebna, ko je to življenje v krizi. Radi kriz je zavarovanje. Nikjer drugod tako drastično in tako tipično ne velja načelo, da moremo z malimi sredstvi dosežati velike uspehe, kakor ravno s pomočjo socialnega zavarovanja. S pomočjo osebnih prispevkov splošnosti, se ustvarja in vzdržuje tisoče in tisoče eksistence, katere bi bile brez zavarovanja mrtvo telo v gospodarskem življenju in mu v težko breme. Z zavarovanjem pa postajajo jak gospodarski faktor, jačajo gospodarski obtok, množe kupno moč naroda. Tisoče in tisoče oseb je danes brez starostne preskrbe, sebi v naslednjem, gospodarskem brez koristi. — Skromne starostne rente bi dajale tem osebam zavest državljanov ugledne države, gospodarstvo bi pa imelo tisoče in tisoče več konsumentov. Ogromno je število družin, kjer niti za sol nimajo. Trgovina in obrt sredi beračev ne more uspevati! Starostno zavarovanje je našemu gospodarskemu življenju bolj potrebno, kakor sto drugih gospodarskih ukrepov. Zavarovanje malih kmetov in kajzarjev bi pomenilo 50% ublažitve krize na vaseh. — Če razna ženska združenja s čim morejo upravičiti potrebo svojega obstoja, bodo to storile samo s tem, ako z vsem svojim vplivom dosežejo, da postane delavčeva žena za slučaj smrti moža vsaj skromno preskrbljena zase in za svoje otroke. V dosegi posmrtnega zavarovanja delavcev leži poslanstvo moderne žene, katere se bori za ženske pravice! Zene, izbojite tisočim in tisočim revnih delavskih žena vsakdanji kruh! Vse drugo delajte pozneje!

Beda naše vasi je na vrhuncu. Kriza malega kmeta je popolna. Propadla morala in kultura. Ponos naroda se pogreza v strašno brezno. Kar ima, ne proda ali pa mu uniči toča, kar potrebuje, dobi le za drag denar. Socialno skrbstvo za našo vas mora postati naš evangelij in naša dnevna briga pri vsem, kar delamo in kar opuščamo. To skrbstvo je treba organizirati in zakoniti. Ni higijena vasi prvo, tudi dobra občinska pota niso prvo; prvo je kruh. Radi krize v lovarnah je naš mali kmet s svojo eksistenco potisnjen nazaj v vas. Gledati mora, kako nesocialno in neekonomično se izvaja skrbstvo za povzdigo vasi. Pri javnih delih vozijo gramoz težki konji premožnih kmetov, les za mostove prodaja bogat kmet, pravico paše na planini ima bogat kmet, gnoj za travnik ima bogat kmet; če kajzarju pogine koza, ne dobi ničesar, če premožnemu pogine bik, zahteva in dobi pomoč. Nujno so potrebne splošno koristne zadruge malih kmetov in kajzarjev, da se more preko njih organizirati intenzivnejše skrbstvo za našo revno vas.

Hvalevredne so akcije vlade za gospodarsko povzdigo posameznih stanov. — Privilegirana agrarna banka je namenjena povzdigi kmeta, privilegirana obrtna banka hoče ščititi obrtnika, privilegirana izvozna družba naj dvigne naš izvoz in s tem ojača našo poljedelsko produkcijo in izvozno trgovino. Vsega priznanja je vredno prizadevanje vlade v tej smeri. Žitni monopol naj zagotovi kmetu minimalni zaslužek pri proizvodnji žita. Toda metode in sredstva, katere se uporabljajo za utrditev gospodarskega položaja enega, je treba tudi uporabljati tudi za drugega. Nihče ne bi smel biti v času gospodarske krize nezaščitene. Mislim na delavce in nameščence. Kdo se zanima za njih prejemke, kateri v zelo mnogih slučajih radi prevelike konkurence na delovnem trgu ostajajo pod minimom? Kdo regulira odpuste delavcev? Kdo zasleduje redukcijo v zaposlitvah in plačah? Kdo skrbi za organizacijo kapitalne moči delavcev in nameščencev? Privilegirani agrarni in privilegirani obrtniški banka odgovarja privilegirana delavskotomariška banka, potomkateri bi se vodila organizirana socialno-gospodarska zaštita delavcev in nameščencev. Nam ne more zadoščati teoretična enakopravnost, mi hočemo, da je ta enakopravnost dejanska in vsestransko zajamčena!

Mi smo narodna in strokovna organizacija. K nam spada vse, kar živi od dela svojih rok in svojega uma. Mi imamo svoj program, kateri je socialen. To pomeni, da gre naše prizadevanje za tem, da ustvarimo v narodu socialno

enakopravnost. To hočemo dosežati z evolucijo, s premišljenim in preudarnim delom za doseg kar najboljših zakonov, kateri naj to enakopravnost omogočajo. Mi nismo ozka razredna organizacija, hočemo biti organizacija vseh delavskih ljudi, kateri žive od dela razuma in rok. Mi se ne bočemo borili proti uničenju vsake zasebne lastnine, ker vemo, da je delavcu in nameščencu največje jamstvo za njegov obstoj le to, kar je njegovo: njegov dom in vrt okoli. — Vsak delavec in nameščenec mora postati zasebni lastnik, ker bo šele v tem svojstvu postal poln človek, ponosen nase, na svojo individualnost, na svoje delo in na uspehe svojega dela. Mi smo proti oni zasebni lastnini, katere je ustvarjena z izkoriščanjem dela drugih.

Mi smo narodna organizacija. V nas ni šovinizma, popolnoma tuji smo ideologiji fašizma. Zato smo s celo dušo udani državi, ker hočemo, da je ona naša in mi njeni. V njenem okvirju, z njenimi sredstvi naj je zajamčena lepša socialna in kulturna bodočnost. Smo demokratična organizacija, ker priznavamo narodu in ljudstvu pravico, da živi in da o svoji usodi odloča sam. Mi smo za to državo mnogo žrtvovali, med nami so bratje in sestre, kateri so zanj do gola dali, kar so imeli, premoženje in zdravje, in zato ne dopuščamo, da od zunaj ali od znotraj kdo ruši temelje te države in ovira njen razvoj v konsolidaciji, političnem in verskem umirjenju. Hočemo biti dostojni in pošteni in priznavamo vsakomur pravico, da brani svoje stališče napram narodu in državi — toda na način, kateri ne slabi države kot celote, na način, kateri duhov ne razkroja, pač pa jih pri-srečno združuje, na način kateri utrjuje državljansko zavest skupnosti.

Po kongresu NSZ v Trbovljah

Podružnica Narodne strokovne zveze v Trbovljah nas prosi za objavo naslednje zahvale:

»Vsa lokalna pa tudi izvenlobovska javnost je pod vtisom veličastnih kongresnih dni narodnega delavstva Jugoslavije. To je bila brez-dvomna ena največjih in najslajnejših manifestacij bratske vzajemnosti in ljubezni delovnega naroda do svojega narodnega kralja in velike Jugoslavije.

Naš kongres je bil mogočen korak k popolnemu ujedinjenju vsega jugoslovanskega delovnega naroda od Triglava do Vardarja, kajti zastopani so bili vsi večji narodni centri naše prostrane domovine. Je pa tudi odločilen korak k uresničenju davnih sanj ujedinjenja vsega slovenskega delovnega ljudstva v mogočne slovenske delavske jednote. Začetek je storjen in led zmogovito prebit. Naši učitelji, bratje Čehoslovaki, so nam na kongresu z vso nazornostjo predložili smernice, po katerih naj korakamo, da dosežemo skupno zmago, zmago slovenske skupnosti, enakosti in socialne pravičnosti.

Da se je pokret naših nacionalnih strokovnih organizacij v rudarskih revirjih tako zmogovito razmahnil, je največja zasluga naših marljivih in požrtvovalnih tovarišev-zaupnikov, ki so kakor apostoli naše nacionalno-socialne ideje šli med naš delovni narod ter ga dvigali kvišku iz usodnega mrtvila. Niso se plašili niti pretenj niti klevetanj, vztrajali so in gradili, dokler niso zgradili prve utrdbe naše zmogovite nacionalne trdnjave.

Pri tej priliki pa moramo naglasiti tudi razveseljevo dejstvo, da ima naš nacionalni delavski pokret odlične podpornike, ki mu dajejo takorekoč gonilno silo in zavest sigurnega uspeha na zmagovitem pohodu. V prvi vrsti se ima naš nacionalni pokret zahvaliti našemu narodnemu banu g. dr. Marušiču, ki je našemu gibanju pri vsaki priliki pokazal svojo naklonjenost in mu nudil vso možno podporo. Ne smemo pa prezreti tudi odlične podpore našega nacionalnega tiska, zlasti dnevnika »Jugoslovanc«, ki je naš narodno-delavski pokret z vso odločnostjo in hvalevredno vztrajnostjo krepko zagovarjal in podpiral, kljub temu da je v teh težkih dneh žrtvoval svoje lastne interese, podre-

jujoč jih višjim nacionalnim interesom. Naše nacionalno delavstvo, organizirano v Narodno strokovni zvezi, zamejuje vse stare strankarske metode, kar ve, da ovirajo konsolidacijo naše države, marveč hoče z vso odločnostjo braniti smernice manifesta Nj. Vel. kralja od 6. januarja 1929., ki edino bodo prinesle tudi našemu trpečemu delovnemu narodu boljše in srečnejšo bodočnost.

Zato naše nacionalno delavstvo, ki se zbira okrog praporov jugoslovanske narodne zavesti iz vseh nekdanj načelno si nasprotujočih struj in skupin, ne more in ne sme pozabiti dejstva, da mu je stal dnevnik »Jugoslovanc« od strani v najtežjih trenutkih porajajočega se gibanja, želi le, da bi mu ta odlični glasnik nove in srečnejše dobe jugoslovanskega nacionalnega repordoda ostal i v bodoče naklonjen.

Jugoslovanskemu nacionalnemu delavstvu, ki si je v nedeljo pripelo na prsi brez razlike nekdanje strankarske pripadnosti jugoslovanske nacionalne trobojke, kličemo: »Naprej v boj za enakopravnost in socialno pravičnost!« — Poručnica Narodne strokovne zveze v Trbovljah: Kopen Miha, predsednik, Vodenšek Matija m. p. tajnik.

Poštna, telegrafska in telefonska razstava

Poleg številnih drugih institucij razstavi na jesenskem velesejmu precej svojih zanimivih predmetov tudi državna direkcija pošte in telegrafa. Najzanimivejša bosta dva oddelka: telegrafski, telefonski in radijski predmeti in pa filatelija. V prvem oddelku, ki bo zavzemal največ prostora, bodo razstavljeni tile glavni predmeti: 1. Stereoskop z 12 slikami avtomatske centrale v Ljubljani in telegrafskih central v Ljubljani in Mariboru. Na isti mizi bodo različni letaki in oddajni aparat za valomer; 2. Valomer za kratke valove 0—10 m na prostoru 500 X 50 cm; 3. Drugi stereoskop s slikami iz telegrafskega in telefonskega prometa; 4. Morse (barvni) oziroma zvočnik; 5. Morse (reliefni) oziroma zvočnik; 6. Popolna garnitura duplex s stikalnim načrtom; 7. Translacija Hu-

ghes s stikalnim načrtom; 8. in 9. Hughes z motornim pogonom v obratu; 10. in 11. Daljnopisni stroj v obratu; 12. Avtomatska centrala (100.000 naročnikov); 13. Telefonski preključnik; 14. Oddajni in sprejemni aparat za kratke valove; električni gramofon z modulacijo in ojačevalcem 225 X 80 cm; 15. Različni telegrafski in telefonski material; 16. zemeljski induktor z občutljivim galvanometrom; 17. cevni aparat za proizvodnjo nizke (zovčne) frekvence. — V drugem oddelku bo interesantna zgodovinska zbirka prvih naših znamk po prevratu, ki so se tiskale deloma na Dunaju, deloma v Ljubljani. Ta zbirka bo tolikanj zanimivejša, ker ji bodo pridelane originalne slike za znamke in kliseji. Filatelisti bodo imeli priliko videti tudi načrte za znamke, ki sploh niso bile izdane. Naštevaje posameznosti bi bilo preveč dolgotrajno. Zanimivi bodo tudi drugi deli poštne razstave. Dr. J. T.

Dva otroka postala žrtev eksplozije

Ljubljana, 20. avgusta. V bolnico so prepeljali danes pet ponesrečencev.

7-letni hišarjev sin Slavko Reven iz Hotedrsce je našel na domačem travniku vojaško patrono. Radoveden jo je začel ogledovati in misleč, da bi bila dobra za igranje, je vzel kamen in začel razbijati po njej. Iznenada je patrona eksplodirala in mu na obeh rokah odtrgala prste do prvih členkov.

Slična nesreča se je pripetila v Zg. Bitnju. 8-letni staršev sin Alojz Križnar iz Stražišča je našel v stanovanju, v katerem je poprej stanoval neki železničar, signalni kapsel, ki ga rabijo železničarji. Vzel je klešče in ga začel vleči narazen. Kapsel je eksplodiral in mu obe roki razmesarili.

34-letnega bivšega pismonoša Ivana Iskro, stanujočega na Cesti dveh cesarjev, je neki znanec brez vsakega povoda napadel in ga sunil z nožem v levo lice. Tudi mu je narezal vrat.

30-letnega pripravnika finančne kontrole Antona Petka iz Rovt je v Logatcu podri na tla kolesar in ga poškodoval. 25-letnemu delavcu Jakobu Piršu iz Kamnika je padel hlood na levo nogo in mu jo zlomil.

Tragičen konec žrtve svetovne vojne

Samomor težkega vojnega invalida, bivšega avstrijskega rezervnega častnika inž. Erharda Mauriča

Maribor, 20. avgusta.

Davi ob 4:30 je policijski stražnik Anton Kamušič pri patruliranju po Mestnem parku našel na neki klopi v bližini godbenega paviljona neznanega moškega in ga hotel prebuditi. Ko je pristopil k njemu, je takoj opazil, da je mrtev. Poleg klopi je na tleh ležala steklenica s prostornino 0,5 decigramov, v kateri je bilo še nekaj kapljic lizola. Stražnik je takoj obvestil stražnico, ki je odposlala v park višjega stražnika in ta je po dokumentih, ki jih je našel v pokojnikovih aktovki, ugotovil, da je samomorilec leta 1877 na Stari cesti pri Ljutomeru rojeni in tja pristojni težki vojni invalid inž. Erhard Maurič.

Zaradi ugotovitve položaja sta bila k samomoruilec pozvana uradni zdravnik g. dr. Zorjan in policijski nadzornik g. Cajnko. Prvi je takoj ugotovil smrt radi zastrupljenja z lizolom—in odredil prevoz pokojnikovega trupla v mrtvašnico mestnega pokoplišča na Pobrežju, kar se je zgodilo ob 7:30. Poleg prazne steklenice in aktovke so našli pri pokojniku tudi še omot obleke in perila ter štiri poslovilna pisma, naslovljena na policijsko predstojništvo, združenje vojnih invalidov, uredništvo »Mariborser Zeitung« in gospo Josipino Wreggovo.

Pokojni inž. Maurič je ena izmed najbolj tragičnih žrtve svetovne vojne in prevrata v Srednji Evropi. K vojakom je moral odriniti že takoj ob mobilizaciji leta 1914, in sicer kot podporočnik na gališko fronto. Tam se je po nesrečnem slučaju sprl z nekim madjarskim polkovnikom, bil zaradi tega zaprt, obsojen in degradiran. Po prestani kazni so ga odposlali kot navadnega pešca na italijansko bojišče, kjer mu je granata zdrobila noge in ranila tudi hrbtenico, tako da je poslej prebil tri leta v bolnici. — Ozdravel kljub temu ni in ko je prišel zopet

ven, ni bil sposoben za nobeno delo več.

Po dolgem prizadevanju je dobil od avstrijske vlade na Dunaju neznačno invalidnino, toda tudi to pod pogojem, da živi v Avstriji. Tako se je moral preseliti v sosednjo republiko, kjer pa tudi ni mogel živeti, posebno še, ker se je moral še nadalje zdraviti in je za to porabil vso invalidnino. Že popolnoma izčrpan se je lani vrnil v Ljutomer, kjer je zaprosil za trafiko, katero je tudi dobil, so mu pa manjkala obratna sredstva in je sploh ni mogel odpreti. V skrajni bedi se je napolnil peš v Maribor, za kar je z dvema palicama rabil 10 dni in je v vsem tem času samo trikrat jedel.

V Mariboru je nastopil križavo pot molodovanja po raznih uradih. Prosil je za zopetno priznanje častniškega čina, sprejema v našo vojsko in priznanje pokojnine ali invalidnine. Poleg tega je prosil podpore pri mestnem socialnem uradu, pri invalidskem društvu, društvu rezervnih častnikov itd., a njegove prošnje so bile po vrsti odbite in kar je dobil slučajnih podpor, so bile premajhne in preveč neradne, da bi mogel živeti. Tako je od dne do dne bolj propadal, bil brez stalnega bivališča in brez hrane. Šele v poslednjih dneh so se ga nekateri usmili in mu preskrbeli pri dobrih ljudeh hrano in nekaj perila. Nedavno je pa izvedel, da ga bodo odposlali v pristojno občino kot občinskega reveža, kar ga je popolnoma strlo, tako da je včeraj ponoči segel po lizolu in se v parku zastrupil. Njegova tragična usoda in smrt je vzbudila v Mariboru vseobče sožalje.

Cerknica

Novo društvo. V nedeljo dne 23. t. m. se vrši ob 16. uri v hotelu gosp. Zumra v Cerknici ustanovno zborovanje »Tujsko-prometnega društva za Notranjsko«.

Claude Anet:

Arijana

Roman ruske deklice.

DRUGI DEL.

1.

Bilo je onega aprilskega večera, ko je šaljapin prvič v tej sezoni nastopil v Velikem gledališču v Moskvi. Pel je Borisa Godunovega. Teško si je predstavljati nekaj bolj svečanostnega, kakor je pogled na veliko dvorano, ki je bila že tri tedne razprodana. Bogati paradni kroji častnikov in uradnikov, lesketanje njihovih svetlinj in barvno prelivanje njihovih šerp, svetle plesne obleke dam, svetlikanje biserov in lesket diamanov, vse to se je zlivalo v čudovito skladnost bleksa in barv.

V četrti vrsti pred orkestrom je sedela v naslonjaču Arijana Nikolajevna. Poleg nje je bil še eden prazen sedež, dasi je odbila že šesta ura. Arijana je ravnodušno opazovala svoje obližje ter zdaj pa zdaj pogledala v spored, ki ga je držala v golih rokah. Okrenila se je in pogledala na drugo galerijo, s tešavo je našla majhno svetlo točko med stotero podobnimi golobradimi obrazi, obličje nekega dijaka z zlatimi naramniki. Bil je obrnjen proti njej. Prijazno mu je pokimala, nakar je oni odzdravil.

Začeli so uvodno igro. Sedež poleg nje je bil še vedno prazen.

Arijana je bila slabe volje, kar je trajalo pri njej že dolgo. Življenje v Moskvi, kjer je bivala že nekaj mesecev, jo je razočaralo. V velikanskem mestu se je čutila osamljena in izgubljena. Doma je bila kraljica, vsi so klečali pred njo, tukaj pa je morala vse znova začeti. Arijana bi bila imela dovolj moči za to, toda neki neprijeten dogodek jo je ozloviljil.

Stanovala je namreč pri nekem poročenem stricu. To je bila edina stvar, ki jo je naredila očetu na ljubo. Ni soglašala ne s stricem ne z njegovo ženo, zato so se občutku osamljenosti pridružile še razne družinske neprijetnosti. Zato je pogostoma zahajala v gledališče, zlasti čudovito v Umetniško gledališče. Zaljubila se je v nekega prvega igralca tega gledališča, ga videla v vseh njegovih vlogah in se nazadnje seznanila z njim. Vozil jo je v svojem avtomobilu, večkrat sta skupno večerjala v gostilni ali pa pri njem doma. Toda že čez nekaj tednov prijateljskega občevanja z njim je nenadoma spoznala njegovo malovrednost in ga zaničljivo odslovila. Ta dogodek je zapustil v njej trpek občutek; skušala je delati, toda tudi njeni učitelji so jo razočarali, skratka, Moskva se ji je priskutila. Čutila se je brez utehe, želela si je nekoga, na katerega bi se mogla nasloniti, želela si je družabnika, s katerim bi se mogla pogovoriti; želela si je priznanja in občudovanja, ki ga je bila deležna doma in ki ga je sprejemala kakor nekaj, kar

je bilo umevno samo ob sebi. Potrebovala je odglas za svoje duhovne in ženske kakovosti, da bi jih mogla razvijati in uživati srečo.

Na odru je množica pred samostanom rotilla nevidnega Borisa, naj sprejme krono in jih odreši trpljenja. Žalostno, točeče petje je segalo v dušo.

V tem trenutku je zašumelo v vrsti, v kateri je sedela Arijana. Mlad mož se je opravičeval ter šinil mimo nje in sedel na prazno mesto. Arijana je videla, da je bil visok in nedolocene starosti. Njegove kretnje so bile izredno neprilicljene in samozavestne. Nato je prešlo zopet nekaj trenutkov, ko se je njen sosed sklonil k njej, potem ko je čutila, kako jo je ponovno ogledoval. S pritajenim glasom jo je vprašal:

»Kdo poje danes Borisa?« Okrenila se je z obličjem proti njemu, ne da bi prikrivala začudenje.

»Šaljapin vendar!«

Napravil je kretnjo, kakor da je šele zdaj spoznal, da je bilo njegovo vprašanje čudno, in se nasmešnil.

»Pri odmoru vam razložim ... Hvala.«

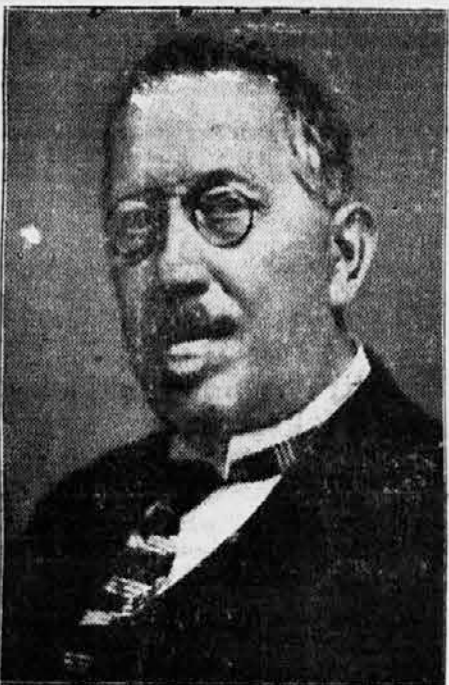
Arijana je zatajila smeh, ki jo je silil, in molčala. Ko je po prvem dejanju zavesa padla in je bilo v dvorani zopet svetlo, je sosed nadaljeval:

»Kaj si boste mislili o meni? Moja nevednost pa je vsaj razumljiva: prispel sem v Moskvo šele nocoj, in ko sem v hotelu National slišal, da predstavljajo Borisa Godunova, sem prišel semkaj.«

»Saj vendar niste imeli mesta?« je vprašala Arijana, ki je bila proti svoji volji radovedna.

Aleksander Hudovernik †

Zopet je legel v grob eden naših najodličnejših mož, eden od tiste stare narodne garde, ki je deset in desetletja na vseh poljih delala za napredek našega naroda in na svojih krepkih ramenih nosila vso pezo narodnega boja. Kakor vsi naši moške iz dobe političnega preporoda, tako je tudi pokojni notar Aleksander Hudovernik z vso svojo osebnostjo služil narodni misli. Kot pravnik, pisatelj in prevajatelj, kot marljiv delavec v narodnih društvih, zlasti pa kot narodno-obrambni delavec je v polni meri izvršil svojo dolžnost od naroda. S posebno ljubeznijo je deloval za našo Ciril-Metodovo družbo in bil skoraj 20 let njen blagajnik, nato pa njen prvomestnik do svoje smrti. Še skoraj na smrtni postelji je skrbel za njen procvit in zadnja odobrova seja se je vršila ob njegovi bolniški postelji. Velike zasluge pa si je pridobil pokojni notar Aleksander Hudovernik tudi kot pravnik. V mladih letih zlasti kot pisatelj dobrih jurističnih spisov, pozneje pa kot predsednik notarske zbornice, ki je opetovano interveniral, da so se zboljšali razni zakonski osnutki in da je predvsem takšeni zakon bil za slovenskega kmeta ugodnejši. Že kot dijak je stopil pokojni Aleksander Hudovernik v vrste narodnih borcev in zvesto ostal v teh vrstah do svoje smrti. Zato mu bo slovenski narod vedno ohranil svojo hvaležnost.

Slava spominu pokojnega Aleksandra Hudovernika!

Pok. Aleksander Hudovernik je bil rojen dne 21. februarja 1861 v Stični, kot sin davčnega uradnika. Njegov brat je bil znani glasbenik Ludovik, ki je umrl leta 1901 v Mariboru. Po dovršeni gimnaziji v Novem mestu (l. 1878) je študiral pravo na Dunaju, kjer se je živo udeleževal v »Sloveniji«. Priredil je celo vrsto predavanj, ki so kasneje izšla v Moschitovu Slov. Pravniku. Kot vseučilišnik pa je sodeloval tudi pri drugih listih in objavil celo vrsto člankov in uvodnikov v »Slov. Narod«. V njih je večinoma šibal pravne razmere v Sloveniji in zlasti zapostavljanje slovenščine. Kot navdušen pristaš slovenske misli se je zlasti zanimal za slovensko pravo in plod tega njegovega zanimanja so tudi bili preje omenjeni pravni spisi, od katerih omenjamo: Črnogorska zakonodaja, Prav. i običaji v Sloveniji, Navod za zapisavanje pravnih običajev, ki še žive v narodu, Pri sega ljubljanskega mesta, Slovenski juristi, Pravni običaji slovenski, Novi kazenski zakonik za Rusijo itd. Leta 1884 je priredil prevod »Običajnega sodnega reda«. Po študijah se je posvetil notariatu in bil imenovan l. 1889 za notarja v Kranjski gori, nato leta 1891 v Kostanjevici in nato leta 1904 v Ljubljani. — Že kot dijak v Novem mestu se je seznanil z Janezom Trdino in pod njegovim vplivom se pričel zanimati za rusko književnost. Že leta 1882 je objavil v »Kresu« Turgenjeva »Pesmi zmagosne ljubeznice«, nato članek »Nekaj o Sibiriji, ki je bila tedaj še čisto nepoznana dežela. Leta nato je izdal Turgenjeva »Poezije v prozi«, leta 1885 pa prevod Turgenjevih »Senilic«. — Ves čas je vezelo pok. A. H. zelo iskreno prijateljstvo z Janezom Trdino in v Ljubljanskem Zvonu l. 1913 je spisal svoje »Spomine na Janeza Trdino«. Ko se je preselil v Ljubljano, pa se je zlasti posvetil notarski zbornici in Ciril Metodovi družbi ter osnoval kot protitež Sudmarki »Braniborac«. — Kot človek je slovel pok. Aleksander Hudovernik po svojem dobrem značaju in po svoji družabnosti. — Lani mu je umrla njegova zvesta in po svojem rodoljubju enako zaslužna soproga, letos pa se je še on poslovil od nas. Pogreb pok. A. Hudovernika bo v petek ob 4. uri popoldne.

Šmartno pri Litiji

Mati Božja ga ni zapustila. G. Janku Trelnu je pri košnji otave izginil na travniku na do sedaj še nepojasnjen način telovnik, ki ga je odložil na travniku. V telovniku je imel gosp. Trele srebrno uro in verižico ter nekaj denarja. G. Trele je preiskal vse, a stvari ni bilo. Ko se je pa vračal zvečer domov, je po navadi pogledal v svoje znamenje Marije Pomočnice, če gori lučica. A glej, za Marijinim kipom je bil »krt« telovnik in z vsemi stvarmi vred. Stavbeno gibanje. G. Fran Golob, zidarSKI pomočnik v Kostrelnici, je zgradil ob občinski cesti lično kmetisko hišo. Staro hišo na istem mestu je pa podrli.

Iz Dravske banovine Ljubljana

d Sokolsko društvo Blejska Dobrava priredi v nedeljo svoj telovadni nastop. Vsa bratska okoliška društva iskreno vabljena! Zdravo!

d Sv. Benedikt v Slov. goricah. V nedeljo, 16. t. m. se ni mogel vršiti javni nastop tuk. sokolske čete, radi slabega vremena in se zato vrši v nedeljo, 23. t. m. ob 15. uri s sodelovanjem matičnega društva Sv. Lenart in bližnjih sokolskih edinic. V slučaju slabega vremena bo zabava s srečolovom itd. v prostorih tuk. trgovca g. Vinka Zorka. Vljudno vabljeni vsi!

d Dr. Igo Tavčar, specialist za notranje bolezni zopet ordinira. 1852

d Nova hidrocentrala na Savi v Zirovnici bo zgrajena že do 28. avgusta t. l. na tujsko prometni razstavi. Umjetno jezero na Savi bo segalo do Javornika. Kdor bo hotel videti ta veliki gospodarski načrt Dravske banovine in poleg tega tudi vso njeno elektrifikacijo z Završnico vred, s točno po naravi posnetim modelom od Završnice do Vintgarja, ne bo zamudil obiskati tujsko-prometne razstave, ki se vrši v okvirju jesenske prireditve ljubljanskega velesejma od 29. avgusta do 9. septembra.

d Polovična vožnja na skupščino treznih delavcev na Kumu. Prometno ministrstvo je z odlokom št. 21.002 z dne 18. avgusta dovolilo za udeležence skupščine na Kumu polovično vožnjo na vseh progah ljubljanske železniške direkcije, za vse vlake in vse razrede. Kupite vozni listek za postaje Radeče ali Zidani most ali Hrašnik ali Trbovlje. Voznega listka ne odajte. Na Kumu dobite potrdilo o udeležbi.

SPECIJALIST ZA OTROŠKE BOLEZNI

Dr. V. STACUL

Gospodstvena cesta št. 2. telefon 8193
ordinira zopet redno

od 11. do 12. in od 3. do 5. ure 1858

d Obiskovalcem ljubljanskega velesejma. Uprava ljubljanskega velesejma je tudi letos izdala kakor druga leta permanentne legitimacije in sicer po Din 30—. Z njimi je združena udobnost polovične vožnje pri potovanju na velesejem in na povratku. Pri odhodni postaji je treba kupiti celo vozno karto in istočasno dati žigosati legitimacijo. Velesejem obisk potrdi, nakar se da pri povratku žigosati na postajni blagajni v Ljubljani legitimacijo, vozni listek pa velja potem za brezplačni povratek nazaj. Zato pri prihodu ne oddajte karte postajnemu vratarju, ampak jo dobro shranite. Legitimacija mora biti od imetnika lastnoročno podpisana. Legitimacije se daje v vseh večjih krajih po celi državi, naroče se pa lahko z dopisnico pri velesejemskih uradih. Za zdrava in cenena stanovanja v hotelih in privatno je preiskrbljivo.

Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in skrobljivo perilo v najlepšo izvršitev. 398-1

d Še ena razstava. Na jesenskem velesejmu v Ljubljani od 29. avgusta do 9. septembra t. l. priredi Zveza gospodinjstev jako poučno razstavo. »Novodobno gospodinjstvo«, ki naj pokaže, kako priti s čim nižjimi gmotnimi žrtvami in s čim manjšim trošenjem duševnih in telesnih sil, do čim večjega delovnega uspeha v gospodinjstvu. V ta namen hočejo razstavljalke predložiti dolgo, toda skrbno izbrano vrsto novih, že preizkušenih pridobitev na gospodarskem in gospodinskem polju.

Iz drugih banovin

Umrli 104-letna žena

V Vel. Kikindi je te dni umrla Marija Müller v visoki starosti 104 let. Bila je najstarejša žena ne samo v Vel. Kikindi, ampak daleč naokrog.

Vlak ga je povozil

Med postajo Ledinac in Sremska Kamenica je vlak povozil vinogradnika Lazarja Kiselić. Vinogradnik se je peljal z vozom v Novi Sad, na progi pa ni opazil, da se bliža vlak. Lokomotiva je zagrabila voz, vinogradnik pa je odletel z voza nekaj metrov daleč. Težko ranjenega vinogradnika so prepeljali v bolnico v Novi Sad, toda je malo upanja, da bi okrevljal.

Ciganka — zdravnica

Pred zagrebškim sodiščem se je morala zagovarjati ciganka Draga Nikolić zaradi mazaštva. Ta ženska je obiskovala razne stranke v okolici Zagreba in trdila, da je »specijalistinja za žlezočne bolezni«. Njena »specijalistična« pa je bila v tem, da je bolniku položila na trebuh lonec, v lonec je vtaknila svečo, nato pa je začela bolnika masirati. Zdravila pa ljudi ni poceni, ampak je znala svoj trud pošteno pridelati: računala je za ordinacijo po 600—1200 Din, od delayk pa je jemala po 100 Din.

Sodišče bo sedaj zaslišalo še številne bolnike, potem bo pa tudi ona zapisala ciganki primerno zdravilo.

250 Din na mesec

V Zagrebu je skočilo v Savo neko dekle, ki je bilo nameščeno v neki trgovini. Dekleta so pa neki uslužbenec hodil vedno k gospodarju tožiti in črniti, dokler ni dekle izgubilo službe in šlo v Savo. Imela pa je reva celih 250 Din plače — mesečno, ne tedensko! Ni čuda, da si je vzelo življenje...

»Preroki« v Zagrebu

V najnovejšem času se je »prerokovanje« v Zagrebu silno razpaslo. Posebno »moderno« je »prerokovanje« z rok; menda zato, ker prerokovanje iz zvezd, iz kart in iz kavnega usredka ne vleče več. Posebno dragi pa ti preroki in vedeževalci niso — za 10 Din izveš od njih vse, kaj si bil, kaj si in kaj bo s teboj. Ta pojav pa ni nič čudnega, kajti znano je, da je prebivalstvo vsemest najbolj praprovorno.

Petek, 21. avgusta 1931: Ivana. Pravoslavni, 8. avgusta: Emilijan.

Nočno službo imata lekarni Piccoli na Dunajski cesti in Bakardič na Sv. Jakoba trgu.

■ »Ljubljanski Sokol« sporoča svojemu članstvu predušno vest, da je že zopet neizprosna smrt posegla v njegove vrste ter mu ugrabila dolgoletnega in zvestega člana brata Aleksandra Hudernika, notarja in predsednika notarske zbornice. — Dolžnost nas veže, da spremimo pokojnika v čim večjem številu na poslednji poti. Zbirališče članstva v petek 21. t. m. ob 16. uri pred hišo žalosti Erjavčeva cesta št. 24. Obleka civilna z znakom. Blagopokojniku časten spomin. Zdravo!

■ Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani poziva člane ljubljanskih C. M. podružnic, da se udeležijo pogreba družbinega predsednika gosp. Aleksandra Hudovernika. Pogreb v petek ob 4. popoldne.

■ Delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani priredi v soboto 22. t. m. ob 20. uri promenadni koncert v Spodnji Šiški na trgu pred Gasilskim domom.

■ Državna šolska poliklinika javlja staršem otrok, ki se nahajajo na počitniških kolonijah na Rakitni, v Lukovici in Medvodah, da se kolonija konča pred določenim rokom. In sicer naj se prevzemo otroci: kolonisti iz Lukovice in Medvod v nedeljo 30. avgusta v popoldanskih urah v prostorih državne šolske poliklinike v Ljubljani, Resljeva c. 10; kolonisti iz Rakitne pa v ponedeljek 31. avgusta 1931 popoldne istotam.

■ Mestni socialno politični urad v petek, dne 21. in v soboto, dne 22. t. m. vsled snajenja uradnih prostorov ne bo uradoval. Izvzeti so le prav nujni slučaji.

■ Prenosišča za ljubljanski jesenski velesejem in »Kraljevi teden«. Ker bo Ljubljana od 28. avgusta do 8. septembra 1931 preplavljena s tuji, prosi stanovanjski odsek ljubljanskega velesejma, da se vsi oni, ki bi hoteli dati na razpolago sobe z eno ali večimi posteljami (tudi divani) zglašajo v mestnem odpravnštvu (Mestni trg 27/III.) v uradnih urah od 8. do 14. ure. Meštanstvo se opozarja, da se bo rabilo več tisoč prenočišč, posebno v času od 6. do 8. septembra, ko pridejo udeležniki od blizu in daleč k odkritju spomenika kralja Petra I. Osvoboditelja in drugim slavnostnim prireditvam (festival s pevskimi in godbenimi nastopi, Gorenjski slavček in Slehernik na prostem) na razstavo slovenskih mest, razstavo slov. turistične, Kmetijske razstavo itd.

■ MOTOH kava dnevno sveža! Kličite telefon 25771 1470

■ Mestna zastavljalnica bo imela redni dražbi januarja t. l. zastavljenih predmetov in sicer za dragocenosti (zlatino, srebrnino itd.) 7. septembra, efekte (perilo, obleko, stroji itd.) pa 12. septembra t. l. od 15. ure dalje v uradnem prostoru na Poljanski cesti št. 15.

■ Tatvina listnice z 8000 Din. Posestnik in mizarski mojster Ivan Vidmar iz Zg. Šiške št. 2 je v ponedeljek ob 8.30 jutraj prišel k stojnici prodajalke s sadjem Marije Čebaškove pri cerkvi Sv. Jerneja v Sp. Šiški in kupil kilogram grozdja. Ko je Vidmar grozdje plačal, je odšel domov, listnico z 8000 Din pa je pozabil na stojnici. Kakor pripoveduje Čebaškova, je eno uro pozneje prišel k stojnici neznan moški, ki je hotel kupiti nekaj sadja. Čebaškova je takrat pogledala po jerbasih, v katerih je imela sadje in je opazila, da leži na grozdju listnica. Čebaškova je neznanca vprašala, če je listnica njegova. Odvrnil ji je, da je njegova, nakar mu jo je izročila. Neznanec je nato hitrih korakov odšel po Vodnikovih cestih, ne da bi pogledal listnico. Po opisu Čebaškove je neznanec okoli 40 let star, velike postave, rdečega obraza in je imel na sebi zelen suknič, precej povaljan, in krivce za klobukom. Vidmar je listnico pogrešil šele ob 13. uri in je šele takrat prišel k stojnici povpraševati po njej. Za drznim tatom je uvedeno zasledovanje.

Maribor

m Kraljeva zahvala. Mestni župan dr. Juvan je prejel včeraj na vdanostno brozjavko, poslano Nj. Vel. kralju ob 10-letnici njegovega vladanja, ta odgovor: »Dr. Juvan, župan mestu Maribor. Zahvaljujem se vam in mariborskim meščanom za čestitke in izjavo zvestobe in vdanosti. Aleksander.«

m Odhod jugoslovanskih strelcev na Poljsko. Včeraj je potovala skozi Maribor na Poljsko jugoslovanska ekipa za mednarodne strelske tekme. Ekipo tvori 7 najboljših strelcev, ki so povedeni iz Kragujevca.

m Stanovanja za udeležence pedagoških predavanj. Pedagoška centrala v Mariboru išče za čas od 23. do 26. t. m. več stanovanj za udeležence pedagoških predavanj. Prijave sprejema na Zrinjskega trgu št. 1 v svoji društveni pisarni.

m Seja načelstva sokolske župe. Načelstvo mariborske sokolske župe bo imelo svojo sejo dravi ob 20. v Narodnem domu. Vabljeni so vsi člani načelstva.

m Javna dela v zasebnih rokah. Pri nas se je že nešteto krat pokazalo, da je izvršitev javnih del, ki so oddana zasebnikom, cenejša in hitrejša, ker imajo poleg drugega tudi izurjene delavce in boljše nadzorstvo. To se je pokazalo tudi sedaj pri tlakovanju drugega dela Kopalske ulice. Dela napredujejo izredno naglo in bodo v doglednem času že dovršena.

Celje

* Velika izguba denarja. Lastnik tekstilne tovarne »Metka«, g. Henrik Weinberger, stanujoč v Trubarjevi ulici št. 3, je izgubil 17. t. m. med 2. in 4. uro popoldne, na poti od doma do tovarne v Ipavčevi ulici, rjavo usnjato listnico z 2400 Din gotovine. Najdilec dobi 20 odstotkov nagrade in naj vrne listnico direktno lastniku ali pa jo naj odda na predstojništvu mestne policije.

* Najdbe in izgube. 19. t. m. je bila v mestu najdena nova vrh. Dobi se na predstojništvu mestne policije. — 17. t. m. je bila na poti iz Zavodne v mesto izgubljena denarnica iz modrega usnja z vsebino 733 Din. Najdilec naj jo odda na predstojništvu mestne policije.

* Mestni kino predvaja te dni zvočno opereto »Velikanostvo ljubeznic«. Predstave se začnejo ob 20.30.

* Ponesrečeni Bertot umrl. 28-letni Anton Bertot, o katerem smo poročali, da so ga v soboto popoldan našli vsega razmešarjenega na progi Savinjske železnice in ki ga v celjski javni bolnici niso mogli identificirati, dokler se ni oglasila njegova mati iz Gorice pri Šoštanj, je v sredo popoldan podlegel svojim strašnim poškodbam.

* Smrtna kosa. 20. t. m. je v javni bolnici umrla delavka Petek Neža, iz celjske okolice, stara 52 let.

* Cene mesa so se vendar znižale. V zadnjih dneh so začele mesne cene na celjskem trgu padati. Padec cen so povzročali močna konkurenca, množina blaga ter nizke cene živine. Volovsko meso, ki slane po mesnicah 14 do 16 Din, stane na trgu pri stojnicah 12, 14 in 15 Din, govedina se že dobi po 8 do 10 Din ter po 10 in 12 Din. Teletina stane 14 do 16 Din, svinjina pa od 16 do 22 Din.

* Tatvine koles. Po daljšem prestanku so »kolesarji« zopet začeli z delom. 19. t. m. je bilo eno kolo ukradeno izpred gostilne »Pri škarpi« na Bregu, drugo pa zvečer iz veže Sokolskega doma v Gaberju. V obeh primerih sta bila lastnika kolesa v gostilni.

Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz Josefov« grenčice, če jo popijete vsak dan zjutraj na tešče, lagodno in milo iztrebljenje črevesja. Zdravniki za srčne bolezni so prišli do rezultata, da učinkuje »Franz Josefov« voda tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez vsake neprimlik. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 471

Kamnik

Smrtna kosa. V sredo zjutraj je umrla na Sutni ga. Franciška Škerjanec, dolgoletna slaščičarka v starosti 62 let. Pokopali so jo v četrtek popoldne na Zalah. Naj počiva v miru!

Težka nesreča pri nakladanju hlobov. Hlapec Jakob Pirš in mesarski pomočnik, oba uslužbeni pri mesarju Josipu Mošku, sta v sredo popoldne nakladala hlobo na voz. Valila sta na voz pravkar zadnji hlob in ko je bil že ta skoro na vrhu voza, je rekel Pirš svojemu tovarišu: »Pod pri hlob, jaz pa grem na nasprotno stran in ga bom s cepinom potegnil na vrh!« Rečeno — storjeno, toda hlob ni ostal na mestu, ampak se je iz vrha visoko naloženega voza zvalil na nasprotno stran, kjer je stal Pirš. Ta se je sicer hitro umaknil, toda bil je nekoliko prekasen. Težki hlob ga je podrl na tla in ko so na njegov krik prihiteli ljudje, ki so bili v bližini, so videli, da leži Pirš na tleh z levo nogo pod hlobom. Hitro so dvignili hlob, toda Pirš ni mogel ganiti z nogo, kajti hlob mu je zdrobil kost nad kolonom. Naložili so ga brž na rešilni avto državne smodnišnice in ga odpeljali k zdravniku dr. Polcu, ki mu je nudil prvo pomoč, nato pa so ga takoj odpeljali v ljubljansko bolnico. — V ljubljansko bolnico so morali tudi v nedeljo zvečer odpeljati 18-letnega mesarskega vajenca Jožefa P., ki se je udeležil pri mesarju Grčarju. Na Grobnu so v neki gostilni praznovali svatovščino in se ne ve, ali je alkohol preveč razburil razgnete glave, ali je bil kak drug vzrok, da je Jože na koncu končev dobil močan udarec s kamnom po glavi, ki mu je razbil črepijo. Mladega fanta je vdaril neki 50-letni moški.

Jesenice

Elektrifikacija gorskih vasi. Vasi Plavški Rovt, Jeseniški Rovt in Sv. Križ, ki leže visoko v gorah, spadajo k jeseniški občini. Te gorske vasi dobe sedaj električno razsvetljavo. Daljnovidne deželne elektrarne je že skoro gotov; transformator že stoji, postavili so ga na Zanfaki. Tudi druga dela so po večini dokončana, tako da bo v kratkem zasvetila tudi tu električna luč.

Na oklicih je g. inž. Santo Levičnik, elektroinženjer v tukajšnjih tovarnah KID. Vsem. Vsakdo, ki se nahaja v bližini državne meje, mora imeti pri sebi »kaznico«, da se more zadostno legitimirati službojučim vojskim stražam. Straže postopajo strogo po predpisih.

»Jugoslovan« je v zadnjem času zopet doživel večji porast na številu čitateljev in naročnikov. Število teh raste vedno bolj, izvodi v dnevni razprodaji v trafikah se prodajo vsi. Dočim v začetku pri nas niti vsi niso vedeli za ta dnevnik, ga danes čitajo vsi brez razlike.

Cesta popravljena. Cesta, ki vodi z Jesenik na Sv. Križu nad Jesenicami, je sedaj popravljena in so vse jame zasute. Služi kot avtomobilska cesta.

Vrhnika

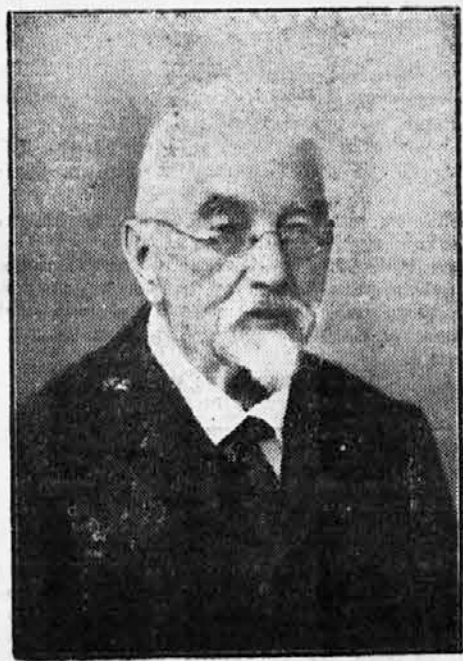
Obrtna zadruga na Vrhniki pozivlja vse one vajence, ki nameravajo polagati pomočniške preizkušnje, da se javijo v pisarni obrtne zadruge do vstevši 23. avgusta t. l. ob uradnih urah, ki so ob nedeljah dopoldne. Vsak vajenec naj prinese seboj delavsko knjižico.

Najmovanje konj za ljubljanski okraj bo letos na lgu dne 2. septembra ob 8. uri

Iz državne in okrajne drevesnice se bodo oddajale jeseni in spomladi 3 in 4-letne smrekove sadike ter 2-letni črni bor. 3-letne smrekove sadike stanejo 100 Din, 4-letne 110 Din in 4-letne presajene sadike 125 Din za 1000 komadov. Naročila se sprejemajo v občinski pisarni do 15. septembra. Potrebni znesek je treba plačati že takoj pri naročilu.

Prof. Matej Vodusek †

In končno nas je zapustil tudi Nestor vseh slovenskih kulturnih delavcev — profesor Matej Vodusek. Lepa in vzgledna je bila življenjska pot pokojnega profesorja Voduseka in čeprav je vodila skozi marsikatero pomanjkanje in preganjanje ter marsikatero težavo, vendar ni bilo nikdar niti najmanjše sence na njegovi poti. Vodusek je imel tako plemenit in tako blagoroden značaj, na kakršnega se naleteli v življenju le redko. Bilo ga je sama dobrota, ki nikdar ni nikomur storil nič žalega, ki je razumel vsako težavo, ki pa je kljub temu bil trd in neizprosno, kadar je šlo za njegove ideale. Pri tem je bil silno skromen, ki nikdar ni iskal ne slave in ne dobička, ki pa je znal tudi postaviti brez vsakih besedi celega moža, če je bilo treba. In v tistih časih, ko je pričel delati pokojni prof. Vodusek, je bilo kar vedno treba postaviti celega moža. Tista peščica narodne družbe, ki je bila takrat v Mariboru, Ljubljani in Gorici, in v kateri so bili Jurčič, Erjavec, dr. Strekelj in drugi ljubljanski politiki in kulturni delavci, v tej peščici so bili sami borci za narodno stvar, ter je vsak samozavestno svoje mesto. Vsi ti so bili elabo zapisani zgoraj in tudi pokojni profesor Vodusek je moral to občutiti. Ampak nihče ni ukinil in vaj mi uživamo danes plodove leđanih bojev.

Najlepši spomina pa si je pokojni Matej Vodusek ustvaril kot vzgojitelj naše mladine. Bil je naravnost idealen profesor, vedno oče svojim učencem, ki je imel vedno smisel za vse njih težave in ki je premnogim tudi materialno pomagal, da so mogli dovršiti svoje študije. Dober učitelj ima tudi dobre učence, in resničnost tega izreka je dokazal pok. profesor Matej Vodusek v najlepši meri. Ni čuda, da so ga zato tudi vsi njegovi učenci ljubili in da so se ga vedno spominjali ob njegovih jubilejih in najsi jih je usoda zanesla tudi v daljno Ameriko. Prof. Matej Vodusek je imel ono dobroto, ki jo mora imeti vzgojitelj in ki je žal vedno bolj redka.

Do zadnjega je ohranil M. Vodusek to svojo dobroto in to je tem bolj občudovanja vredno, ker se ni izpolnila njegova edina želja, da bi se čisto posvetil matematiki in svoji ljubi astronomiji. Vse svoje proste ure je sicer posvetil njej in plod tega njegovega velikega študija je bila cela vrsta velikih razprav, ki so deloma izšle, ali velik del rokopisov je ostal, žal, neobjavljen, ker za take strogo znanstvene stvari ni višje matematike in astronomije ni bilo med Slovenci dovolj zanimanja. A če bi bila usoda pok. Mateju Voduseku naklonjena, da bi mogel delati na kakšni veliki zvezdarni in da bi se mogel čisto posvetiti znanstvenemu delu, tedaj bi se čele mogli čisto razviti njegovi sijajni talenti. Materialna skrb pa je ta polet onemogočila. Mesto tega pa se je zadovoljil prof. Vodusek tudi s tem, da je četrt stoletja vzorno upravljal ljubljansko meteorološko postajo.

Kot človek, kot slovenski kulturni delavec, kot vzgojitelj in kot zaveden narodnjak si je pok. profesor Vodusek ustvaril nepozaben spomin, a tudi hvaležnost svojega naroda.

Večna slava zato njegovemu spominu!

*

Pokojni profesor Matej Vodusek je bil rojen dne 10. februarja l. 1839, kot sin revnega zidarja v Ptujski gori. Že v ljudski šoli je bil najboljši učenec in njegov tedanji župnik mu je preskrbel brezplačno mesto v deksem semenišču Augustineum v Gradcu, kjer je ostal do dovršitve gimnazije l. 1859. V semenišču je vladal čisto nemški duh, toda pokojni Matej Vodusek je tudi v tem nemškem ozračju ostal zvest svojemu narodu. Dva razreda pred njim je bil ranjki kardinal Missia. Posebno veselje je imel Matej Vodusek za matematiko in astronomijo. Ker pa je bilo za to stroko le malo praznih mest, je študiral klasično filologijo in slovenščino. Kakor vsi naši veliki ljudje, se je tudi pokojni Vodusek moral preživljati z inženjerskimi. L. 1865. je dovršil svoje univerzitetne študije in nastopil svojo prvo službo kot suplent v Mariboru, kjer je bil do l. 1869. Nato je bil premeščen v Kranj, kjer se je l. 1870 poročil s svojo zvesto družico Albino, iz ugledne rodbine Pleiweisovih v Kranju, s katero je živel ves čas v izredno srečnem in harmoničnem

zakonu. Z njo je imel šest otrok, Marijo, Heleno in Pavlo, poročeno z dr. Viktorjem Murnikom, ter tri sinove odvetnike dr. Žigo (ki je že umrl), dr. Konrada in dr. Božidarja. Srečen slovenski narod, če bi bilo vsakemu dano, da bi

tako vzgojil svojo rodbino, kakor pok. Matej Vodusek! Iz Kranja je prišel v Gorico, l. 1877, pa v Ljubljano, kjer je poučeval do l. 1919, ko je stopil v pokoj in doživel visoko starost 93 let, skoraj do zadnjega še čisto vedrega duha.

Udeleženci »Zadružno knjigovodskega tečaja«.

ki se je vršil od 3. do 14. avgusta t. l. na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani. Sprejati sede od leve proti desni predavatelj gg.: Smodiš (tajnik Zveze slov. združenj), Trček (ravnatelj SZS), Škulj (kot zastopnik kraljevske banske uprave), Grum (vodja tečaja) in Rožet (revizor SZS).

Grozna nesreča s samokresom

Sestrico po nesreči ustrelil, fantku pa se je omračil um

V ponedeljek popoldan se je odigrala v Vrzdencu strašna nesreča, ki je zahtevala življenje mlade deklice, malo starejšemu njenemu bratu pa se je omračil um.

Ker ima kmetško ljudstvo ravno v tem času na polju največ dela, se stariši na kmetih čisto odločno pustijo otroke doma, da jim pri delu ne delajo napotja. Tudi Potočnikovi, p. d. Štrbanovi iz Podgorice pri Vrzdencu so odšli v ponedeljek popoldan na delo, otroka — 9-letnega dečka in 8-letno deklico — so pa pustili doma. Igrala sta se v gornji sobi in bratec je kmalu na nepojasnjen način prišel do starega zarjavelega samokresa. Nič hudega sluteč je nameril na svojo sestrico in pritisnil na petelina. Na nesrečo je bil samokres nabit, nenadoma je odjeknilo po sobi in ubogo dekletce je kriknilo in omahnilo. Projektiralo je zadela na levi strani spodnje čeljusti in izstopilo v gornjem

delu vratu pri levem ušesu. Ves obupan v sled strašnega dejanja ji je brat hotel pomagati in jo je napol nesel in napol vlekel v spodnji prostor v »hišo«. Iz velike rane je kri curkoma lila in na tleh je bilo kmalu vse krvavo. Nenadoma je pa stopila v sobo mati, ki je, videč svojo hčerko ležati na tleh v mlaki krvi, takoj omedlela. Na fantovo vpitje so prihiteli sosedje, ki so pomagale ene materi, druge hčerki. Ves ta čas je bilo dekletce še pri življenju, toda v sled izkrevavitve je po par minutah izdihnilo na rokah jokajočih žena. Nesrečna mati se je kmalu zavedla in venomer jokala. Dečka, ki je povzročil vso nesrečo, je ves ta prizor tako pretresel, da je začel dobesedno noreti. Omračil se mu je um ob pogledu na vso krvavo mrtvo sestrico. Ubogo malo dekletce so v sredo ob veliki udeležbi ljudstva pokopali, dečku se pa stanje počasi boljša.

Nočni pokolj na Gorenjih Jelenjih pri Polšniku

Poboj zaradi dekleta — Težko ranjeni rudar

Polšnik, 19. avgusta 1931.

Ni še končano sodno postopanje o zadnjem pretepu in pokolju na Polšniku, kjer jo je pošteno skupil Anton Nograšek, posestnikov sin iz Polšnika, so si že zopet preoblastni in nikoli ugnani fantje skočili v lase. To pot so si pa izbrali bolj ugoden prostor, to je Gornje Jelenje, vas med Polšnikom in Dolami, kjer so bili bolj brez skrbi pred orožniki. Pred par dnevi je prišel v Gor. Jelenje k svoji izvoljenki neki rudar iz Trbovelj. Pri njej se je zadržal pozno v noč. Ko sta oba v sobi glasno govorila, je prišel mimo okna Sluga Alojz, posestnikov sin, in pozval deklo, naj pokaže, kdo je notri? Nato se je oglašil rudar in odšel pri zadnjih vratih na prosto. Prišedši do vaške kapelice, ga nenadoma napade tolpa objestnih vaških fantov, ki so ga začeli pretepati z bikovko. Nato je pristopil še Alojz Sluga, ki je zadal že pobitemu rudarju 4 vbodljaje z nožem. Rudar je ostal na tleh ves v krvi, nakar so ga vaščani

spravili po koncu in mu nudili prvo pomoč in ga drugi dan odvedli k zdravniku dr. Jensterletu v Trbovlje. Podivjane pretepače in napadalce pa iščejo orožniki. Kakor se vidi, da naši fantje na deželi še dolgo ne bodo odrekli divjaškemu pretepanju.

Smrtna kosa. Te dni je umrla v častiti starosti 80 let mati prejšnjega obč. tajnika g. Janka Habeta, gospa Marija Habe. N. v m. p. Ostalim naše sožalje.

Kum. 23. t. m. v nedeljo gremo vsi na sosednji Kum. Vožnja polovična, od nas pa je le dobro uro in pol hoda. Ta dan je na Kumu vsakoletno žegnanje in letos bode pa še treznostni tabor. Obljubljenih je več govornikov iz raznih krajev Dravske in Savske banovine.

Agitirajte za »Jugoslovana«. Naj ga ima vsaka gostilna in sploh vsaka hiša. Mesečna naročnina le 20 Din.

Ptuj

Vlom. V gostilno Hanzelič v Podgorcih pri Veliki Nedelji so te dni vlomili neznan tatovi in odnesli večjo količino jedil, cigaret in tobaka. Doslej jih še niso izsledili.

Kinematografi. Ptujski kino, ki je tri mesece počival, je pričel te dni spet prirejati predstave. Kino v Ormožu pa preurejuje v zvočni kino. Prva zvočna predstava bo že septembra.

Preureditev bančnih prostorov. Tukajšnja podružnica Ljubljanske kreditne banke je pričela preurejati na najmodernejši način svoje poslovne prostore na Florjanskem trgu. Za časa preurejanja bo banka poslovala v I. nadstropju iste hiše.

Z živinskega sejma. Mesečni živinski sejem dne 18. t. m. je bil zelo dobro obiskan. Nad 800 goveje in 200 konj je bilo na sejnišču. Kupčija je bila zelo živahna. Cene so se dvignile, in sicer so se prodajali volji po 6 Din za kg, krave pa po 4 Din, torej po 2 Din dražje kakor na zadnjem sejmu. Kupčija s konji pa je bila le neznatna. Konji so bili po večini iz Hrvaške. Pa tudi na svinjskem sejmu v sredo so bile cene nekoliko večje.

Nesrečna smrt kmetkega mladeniča. Konj je brenil Stefana Kojana, 20-letnega posestniškega sina iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju, dne 14. t. m. v treh tako hudo, da je obležal nezavesten na tleh. Obdržali so ga prvotno v domači oskrbi in ga šele, ko se je njegovo stanje poslabšalo, dne 17. t. m. prepeljali v bolnico. Toda bilo je že prepozno in fant je v sredo podlegel težkim poškodbam. Včeraj so njegovo truplo odpeljali nazaj k Sv. Lovrencu, kjer ga bodo danes pokopali.

Nova stavba. Zgradba novega poslopja Kmetške posojilnice in hranilnice v Miklošičevi naglo napreduje. Dogradili so že prvo nadstropje in vse kže, da bo poslopje do konca septembra že pod streho. Že sedaj je opaziti, da ba stavba eno izmed najlepših poslopij v Ptuj.

Ljutomer

Ljutomer. Na meščanski šoli v Ljutomeru bodo ponavljajni izpiti dne 31. t. m. ob 8. uri. Isti dan ob 9. uri vpisovanje vseh nevpisanih učencev in učenk. Sprejmejo se še učenici, poseben pa učenje za 1. razred. Šolska sv. maša bo 3. sept. ob 8. uri. Pričetek pouka dne 5. sept.

Škocijan

Grozde zori. V vinogradih je praznično razpoloženje, trte so polne grozdja, ki letos nenavadno hitro dozoreva. Kakor kaže sedaj, bo letošnje leto obdarjeno s tako obilnim in izvrstnim pridelkom, kakor že dolga leta ne. Naši vinogradniški posestniki so radi lepo obetajočih vinogradov bolj veseli, ker trdno upajo, da se bo vino prodalo za lepo ceno, kot pa je sedaj. Neki posestnik iz naših gor je prodal 160 hl lanskega vina za smešno ceno liter vina po 1 dinar. Ko ga je neki sosed vprašal, kako da je oddal vino tako poceni, je junsko odgovoril: »15.000 dinarjev je pa le, kje jih pa v sedanjem težavnem stanju dobiš. Sedaj se naši vinogradniški posestniki boje le še toče; zadnja toča je namreč po okolici Kostanjevice tako zelo vse potokla, da ne bodo imeli nekateri posestniki nikakega vinskega pridelka, do čim toče pri nas sploh ni bilo.

Stavbno gibanje. Pretekli teden je posestnica v Grmovljah Terezija Duh prenovila in povišala svojo hišo; vrnila se je namreč iz Belgije in s pomočjo svojega moža, ki dela še v rudokopu v Belgiji, poplaca svoje dolgeve in hišo prenovila. Ljudje si pač pomagajo v težki denarni stiski z izseljevanjem in delom v rudnikih, kar pa si jim je sedaj že zabranilo. V Škocijanu je posestnica Ana Sirk podrla na svoji hiši staro ograjo in postavila novo pokrito s cementno opeko, kar dela našemu okraju prijaznejše lice. Tudi na gospodarskih poslopijih podirajo številni delavci pod vodstvom tesarskega mojstra Antona Ruparja stara ograjda in v kratkem bodo postavili nova. Sploh posestnica ga. Sirk vse prenavlja. Posestnik in trgovec g. Ivan Globevnik prenavlja zunanost vseh gospodarskih poslopij. Pred kratkim je svoje gostilniške lokale popolnoma prenovil, tako da ima sedaj najlepše urejeno gostilno daleč na okoli. Škocijan dobiva polagoma prijetnejšo zunanost in tudi nekaj tujecev je pri nas iz Dunaja in iz Budimpešte; vsi so pri svojih sorodnikih.

Radio

Ljubljana, petek, 21. avgusta. 12.15 Plošče (Uvertura, operni zbori). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Cas, plošče, borza. 18.30 Salonski kvintet. 19.30 Gospodinjina ura, gdč. Cilka Krekova. 20.00 Plošče. 20.30 Prenos iz Beograda. 22.30 Cas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, sobota, 22. avgusta. 12.15 Plošče (mešan program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Cas, plošče. 18.30 Salonski kvintet. 19.30 Sahovska ura. 20.00 Kompozicijski večer g. J. Breznika. 20.45 Samospevi ge. Antonije Skvarča. 21.15 Harmonika solo, g. Stanko. 22.00 Cas, dnevne vesti. 22.15 Salonski kvintet. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Beograd, petek, 21. avgusta. 11.35 Plošče. 12.45 Radio orkester. 13.30 Dnevne vesti. 19.00 Koncert radio orkestra. 20.00 Predavanje. 20.00 »Mesečna noč v Dalmaciji« — opereta. Gostuje dunajski operetni ansambl. 22.30 Dnevna in sportna poročila; sledi reproducirana glasba.

Beograd, sobota, 22. avgusta. 11.35 Plošče. 12.35 Narodne melodije. 13.30 Dnevne novice. 19.00 Plošče. 19.50 Vijolijski koncert. 21.00 Vokalni koncert. 21.30 Dnevne vesti. 21.50 Večerni koncert Radio ork. 22.40 Ciganska godba.

Zagreb, petek, 21. avgusta. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 20.30 Koncertni večer (iz Beograda). 22.30 Novice.

Zagreb, sobota, 22. avgusta. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 20.30 Kabaretni večer. 22.10 Plesna glasba Radio orkestra.

Praga, petek, 21. avgusta. 11.30 Plošče. 12.30 Moravska Ostrava. 14.30 Radio orkester. 19.05 Turizem. 19.30 Bratislava. 20.00 Dunaj. 22.15 Bratislava.

Praga, sobota, 22. avgusta. 11.30 Plošče. 12.30 Bratislava. 14.00 Plošče. 14.30 Moravska Ostrava. 17.00 Plošče. 19.05 Poljudni koncert. 21.00 Koncert vojaške godbe. 22.20 Moravska Ostrava.

V neizmerni žalosti naznanjamo pretužno vest, da nam je neizprosna usoda odtrgala iz naše srede našega blagega, srčno dobrega, nad vse ljubljenelega papana in zlatega starega papana, gospoda

Aleksandra Hudovernika

notarja, predsednika Notarske zbornice, častnega člana društva »Pravnik«, predsednika družbe sv. Cirila in Metoda, imejtelja reda Sv. Save III. klase i. t. d.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 21. avgusta 1931, ob 4. uri pop. od doma žalosti, Erjavčeva cesta št. 24, na pokopališču k Sv. Križu, kjer se položi truplo v rodbinski grobnici k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1931.

Zora in Matko Janežič
Saši in bratec

Več lepšega grozdja na trg!

(Konec.)

Med prvimi dopisi o predmetu, ki so mi došli, je pismo g. Roberta Košarja, velevarnika v Sv. Bolfenu pri Središču. Iz tega pisma od 23. julija naj navedem samo najzanimivejša mesta v izveščku: »Z velikim zanimanjem sem čital Tvoj aktualni članek v »Jugoslovanu« glede prodaje grozdja. Podpišem ga z obema rokama. Mi vinogradniki ne moremo prodati vina, najlepše grozdje gre pod prešo, ljubitelji grozdja pa morajo slabo grozdje drago plačevati. Da pomoremo sebi in drugim, sem sklenil, oprijete se Tvoje ideje ter začeti s podrobno razprodajo lepega namiznega grozdja v običajnih zabojčkih ali gajbicah po kar mogoče zmerni enotni ceni. Ker sem govoril tudi s sosedi, ki bi bili voljni prav tako sodelovati pri tej akciji z namiznim grozdem, ne bi primanjkovalo dobrega blaga niti za večji razmah prodaje, če nas Bog obvaruje toče. Začetne težave so seveda velike. Pa začeti je treba. Morda bo lažje šlo čez leta. Riskiral bom. Da bom razpošiljal le prvovrstno grozdje in pravilno pakovano, za to jamčim. Naročila sprejemam že vnaprej radi lažje in točnejše izvršitve.« Itd. G. Košar zgovarja grozdno akcijo tudi v »Slovenecu« od 14. avgusta.

Odlični redni dunajski dopisnik »Jugoslovan«, g. Andrej Gabrček, je pobudo kaj simpatično pozdravil na tem mestu v svojem gospodarskem prispevku »Nova nevarnost za naš letošnji izvoz« dne 26. julija, dne 15. avgusta pa nam prav nazorno pripoveduje v članku »Letošnja katastrofa z našim izvozom sadja« o trgovanju z jugoslovanskim grozdem na Dunaju. To ni bila njegova prva, pa tudi — trdno upamo — ne zadnja odkritosrčna beseda o tem vprašanju. Gabrčekova beseda i v drugih stvarih je vselej tehtna in bi se morala vobče mnogo bolj upoštevati.

28. julija sem bil v št. Ilju v Slov. goricah. Splošno znani in spoštovani g. Franjo Thaler je med razgovorom vzkliknil: »Polovica Maribora me pozna. Nabral bom najlepšega grozdja in ga bom sam popeljal tja ter sam prodajal po 3 Din.« Itd.

Služne izjave mi dohajajo i od drugod. Ljudje bi radi pomagali sebi in drugim. To bo šlo, ko bodo vzeli svojo usodo v svojo roko. Treba pa je kažipota. Ugledni strokovnjak g. Fran. Kofol zagovarja »grozdno akcijo« z drugimi možnostmi uporabe gorkega pridelka, med drugim v »Jutru« od 2., 9. in 15. avgusta. Zelo umestni bi bili krajši učni tečaji za pakovanje itd. Tehnična stran ni težavna, važna pa je dobra organizacija akcije v vseh pravcih, zlasti za pametno zblizanje produkcije in konsumata.

Ze pred davnimi leti je naš nepozabni Belle razpošiljal grozdje v poštnih zabojčkih celo v inozemstvo, n. pr. v Bavarsko. Tudi meni ga je pošiljal v Nemčijo (Rheingau). Mogel sem se že takrat prepričati o praktičnosti »zabojčka pri prodaji grozdja neposredno konsumentu. Lesna industrija skoroda popolnoma počiva in bi bila hvaležna za naročila na take normalne zabojčke. Ima vse pripomočke za to Dobroglasna veletvrdka Viktor Glaser v Rušah je že pričela z izdelavo — kakor čujem — dveh tipov normalnega zabojčka za grozdje. Odločili se bomo za boljše itd. Škoda le, da so poštne pošiljke mnogo predrage. Poštna tarifa za namizno grozdje bi se morala znižati najmanj za polovico.

Kjer je volja, tam je uspeh. Ne dvomim prav nič, da bo grozdna akcija že letos vsaj v manjšem obsegu uspela, ker je zanimanja in razumevanja zanjo vendar že precej povsod. Ne sme več veljati izrek o nedosežnih dobrotah: »Grozde je prekislilo«. Ta dobra nada in omejenji ugodni odmevi nas naj bolje in utrjujejo v boju z začetnimi, porodnimi težavami. Pri dobri, pošteni volji, vzajemnem potrpljenju in smotreni vztrajnosti si bomo priborili in ohranili vsaj domači grozdni trg, ko so tujega že davno zavzeli spretnejši in velikopoteznejši sosedi naše države.

Kdor pomaga malemu, gospodarsko šibkemu človeku, tisti izpolnjuje eno izmed največjih svojih dolžnosti do naroda in domovine.

Andrej Zmavc.

Štev. 6499/31.

1859

Razglas.

Zupanstvo Trbovlje razglasa, da bo vsled gradnje vodovoda v Hrastniku od 22. avgusta t. l. dalje do preklica promet na banovinski cesti II. reda Trbovlje—Zidani most v predelu od Sv. Marka do Hrastnika zaprt.

Otvoritev se bo pravočasno objavila.

Zupanstvo Trbovlje, dne 19. avgusta 1931.

Gramofonske plošče po 3 Din

izposojuje »SLAGER«, izposojevalnica gramofonskih plošč in gramofonov.

Ljubljana, Vegova ulica 2 1501

Sobo

s strogo posebnim v h o d o m, zračno, v centru mesta, oddam takoj. Več v upravi. 1862

Nogavice, roka-vice, volna in bombaž

razpeneje in v veliki izbiri pri KARL PRELOG Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg.

Borzna poročila

dne 20. avgusta 1931.

Devizna tržišča

Ljubljana, 20. avgusta. Amsterdam 2285:65 do 2292:49, Bruselj 789:40—791:76, Curih 1102:05 do 1105:35, Dunaj 796:77—799:17, London 275:23 do 276:05, Newyork 5654:84—5671:84, Pariz 222:03 do 222:69, Praga 167:84—168:34, Trst 296:44 do 297:34.

Zagreb, 20. avgusta. Amsterdam 2285:86 do 2292:49, Dunaj 796:77—799:17, Bruselj 789:70 do 791:76, London 275:25—276:05, Milan 296:44 do 297:34, Newyork kabel 5665:84—5682:84, Newyork ček 5654:84—5671:84, Pariz 222:03—222:69, Praga 167:84—168:34, Curih 1102:05—1105:35.

Beograd, 20. avgusta. Amsterdam 2285:86 do 2292:49, Bruselj 789:40—791:76, Curih 1102:09 do 1105:35, Dunaj 796:37—799:17, London 275:23 do 276:05, Milan 296:44—297:34, Newyork 5654:84 do 5671:84, Pariz 222:03—222:69, Praga 167:84

do 168:34.

Dunaj, 20. avgusta. Amsterdam 287:10, Atene 9:2136, Beograd 12:5775, Bruselj 99:15, Bukarešta 4:23, London 34:5725, Madrid 64:25, Milan 37:2450, Newyork 711:20, Pariz 27:89, Praga 21:07, Sofija 5:1530, Stockholm 190:30, Kopenhagen 190:10, Varšava 79:57, Curih 138:40.

Curih, 20. avgusta. Beograd 9:0550, Pariz 20:15, London 24:9750, Newyork 514:12, Bruselj 71:60, Milan 26:90, Madrid 45:4575, Amsterdam 207:35, Dunaj 72:25, Stockholm 137:60, Oslo 137:55, Kopenhagen 137:50, Sofija 3:7250, Praga 15:23, Varšava 57:60, Budimpešta 90:0250.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 20. avgusta. Državni papirji: 7% inv. pos. 75 bl., vojna škoda ar. 329—333 (330), kasa 329—333 (333), december 336—339 (338), 4% agr. obv. —, 7% Bler. 68:50—69 (69), 8% Bler. 78:50—79:50 (78, 79:50), 7% pos. hip. b. kasa 72—75, Begluške 59:75 bl. Banke: Hrvatska banka 50 d., Prašedion 957:50—965, Jugoslov. Union 150—155, Jugo 67—68, Ljublj.

Zahvala

Nezmogni zahvaliti se vsakemu posebej za neštnevilne dokaze sočutja povodom nenadomestljive izgube naše iskreno ljubljene soproge, matere in hčere, gospe

Zore Luckmann

roj. pl. Gorup-Slavinjski

se tem potom vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem najpristrčnejše zahvalujemo.

Posebno se zahvaljujemo civilnim oblastem in žandarmerijski postaji v Podpeči za izkazano pomoč in naklonjenost pri prevozu, Slovenskemu lovskemu društvu za častno zastopstvo pri pogrebu, lovcem in domačinom iz Podpeči, Jezera, Tomišelj in Mojstrane za preobilne dokaze sočustvovanja, kakor tudi vsem darovalcem prekrasnih vencev in vsem, ki so našo predrago spremili na njeni zadnji poti.

V naši neizmerni boli nam je v veliko tolažbo zavest, da je naša nepozabna pokojnica uživala toliko splošnih simpatij in ljubavi.

Vsem in vsakomur posebej naša najiskrenejša zahvala.

Globoko žalujoči ostali.

kred. 120 d. Mednarodna 68 d., Narodna 5700 d. Srbska 190—191, Industrije: Sečeran Osijek 216 do 220, Trboveljska 225—235, Vevče 120—122, Nar. sum. 25 d., Guttm. 115 d., Danica 65 d., Drava 212:50—220, osj. liv. 210 d., Brod. vag. 50 bl., Isis 41 bl., Dubrovačka 300 d., Jad. pl. 480 bl.

Dunaj, 20. avgusta. Bankverein 14, Dunav-Sava-Adria 11:51, Prioritete 90, Trbovlje 27:10.

Notacije naših državnih papirjev v inozemstvu

London, 20. avgusta. 7% Blaire 65—66:75, Newyork, 20. avgusta. 8% Blaire 73—75, 7% Blaire 65—66:50, 7% pos. Drž. hip. b. 66:25

Žitna tržišča

Tendencja na ljubljanskem tržišču za koruzo neenakomerna, brez prometa.

Novi Sad, 20. avgusta. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 9 vagonov, oves 2 vagona, koruza 10 in pol vagona, moka 8 vagonov, fižol 7 vagonov, otrobi 3 vagona. Tendencja neizpremenjena.

Ljubljansko lesno tržišče

Tendencja slaba, brez prometa.

Sport

Prvenstvo Jugoslavije v lawn tennisu

Od 27. do 31. t. m. se bo vršil v Beogradu mednarodni tenis turnir za prvenstvo Jugoslavije. Turnir se bo vršil v naslednjih točkah:

1. Gospodje posamezno (mednarodno prvenstvo) za pokal Nj. Vel. kralja Aleksandra.
2. Dame posamezno (mednarodno) za pokal Nj. Vel. kraljice Marije.
3. Gospodje v dvojce (mednarodno).
4. Dame in gospodje mešano (mednarodno).
5. Gospodje posamezno (samo za jugoslovanske igrače).
6. Prvenstvo juniorjev — posamezno.

Prijave se sprejemajo do 25. t. m. do 18. ure na naslov Viktor Ramer, Beograd, poštini predal 211 Francoserb.

Turnirskemu odboru predseduje minister g. dr. Kosta Kumanudi. Častni odbor tvorijo vsi poslaniki tujih držav na našem dvoru.

Ilirija : Primorje

Na igrišču Primorja na Dunajski cesti se v nedeljo zaključuje letošnje ligin tekmovanje obeh naših predstavnikov. Pravzaprav je ta solucija v danem položaju nadvse posrečena, ker je povsem logična. V vseh dosedanjih tekmah sta oba kluba po mnogih prijetnih in neprijetnih peripetijah, slednjih je bilo na žalost ved kot prvih, rešila vsak po štiri točke. In tako čepita v složni harmoniji na koncu tablice, edino količek golov ju loči.

Zato bo nedeljska tekma za oba tekmece v enak meri važna. Gre za to, kdo bo ostal na zadnjem mestu, kdo se bo povzpeli na predzadnje. Višje za enkrat ne morejo segati naše domače ambicije.

Vse v vsem, Zagreb in Split muči, zlasti Zagreb, vprašanje, kako se bo končno izobličil vrh tabele, nas drži v neizvestnosti — konec. Majhna — kdor hoče, lahko reče velika — razlika v vzrokih, in vendar enake posledice: mučna neizvestnost! Ena sama nedelja še, in vse bo jasno, vsak bo imel svoje mesto, po svojem znanju in po — sreči.

V Ljubljani pa se gremo v nedeljo: Ilirija in Primorje!

Drobne vesti

Taris, znani francoski plavalni fenomen, se še ni opomogel od prestale boleznii in je vprašanje, če bo startal na prvenstvu Evrope.

Körnig je premagal Jonatha na meetingu v Hamburgu v teku na 100 m v 10'4, kar je enako svetovnemu rekordu. Jonath je rabil 10'5.

56'08 metrov je vrgel kladivo Irec O'Callaghan in je glasom tega rezultata favorit za olimpijado v metu kladiva.

Svetovni rekord v kroglji je postavila Nemka gdč. Heublein s 13'70 m. Štiri njeni meti so bili boljši od starega rekorda (13'16 m).

Razširjajte Jugoslovana!

DRUŠTVO „PRAVNIK“ V LJUBLJANI naznanja žalostno vest, da je njega častni član in zaslužni odbornik, gospod

ALEKSANDER HUDOVERNIK

notar v Ljubljani, predsednik Notarske zbornice itd.

danes dne 20. avgusta t. l. preminul.

Pokojnika ohranimo v najlepšem in častnem spominu.

LJUBLJANA, dne 20. avgusta 1931.

1860

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V. No. 3376/25. 2302-3-2

Razglas o licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za gradnjo novega mostu preko Krke v Žužemberku II. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 5. septembra 1931. ob enajstih dop. v sobi št. 17 tehničnega oddelka v Ljubljani. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se proti plačilu napravni stroškov dobivajo med uradnimi urami pri odseku tehničnega oddelka.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotki (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša 322.671.55 dinarjev.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski tehničnega oddelka.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine

v Ljubljani, dne 14. avgusta 1931.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje 15. avgusta 1931.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	2.091.505.634.01 (-17.499.532.12)
Devize, ki niso v podlogi	116.406.364.55 (+ 574.359.39)
Kovani novci v niklu	29.468.677.53 (+ 106.056.87)
Demonetizirano srebro	33.907.917.55
Posojila	1.657.023.657.63 (-33.488.253.81)
Vrednostni papirji	27.420.000.—
Prejšnji pred-ujmi državi	1.824.329.280.46 (- 1.864.70)
Začasni pred-ujmi gl. drž. blagajni	400.000.000.—
Vrednosti rezervn. fonda	90.649.242.51
Vrednosti ostalih fondov	4.180.817.73
Nepr.	140.086.130.52 (+ 548.652.13)
Razna pasiva	34.300.028.95 (+ 48.692.10)
	6.449.277.751.44
Pasiva.	
Kapital	180.000.000.—
Rezervni fond	97.773.080.38 (+ 75.—)
Ostali fond	4.181.464.90
Novčanice v obto-ku	5.011.355.955.— (-57.651.295.—)
Oveze na pokaz	560.546.941.60 (-123.004.985.74)
Obveze z rokom	531.749.934.10 (+129.448.000.—)
Razna pasiva	63.670.375.46 (+ 1.496.315.60)
	6.449.277.751.44
Obtok in obveze	5.571.902.896.60
Celotno kritje	37.53%
Kritje v zlatu	27.71%
Obrestna mera:	
po eskomplu	7%
po lombardu	9%

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Preds. 806-5/31-2. 2319

Oglas

Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo dr. Gozanija Leona, advokata v Mariboru, za tolmača za nemški jezik pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani, dne 5. avgusta 1931.

A 28/31-29. 2325-3-1

Oklic, s katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.

Grossmann Ana, posestnica v Kobiljaku št. 36, občina Radenci, srez Ljutomer je umrla dne 11. januarja 1931 in ni zapustila nobenega sporočila poslednje volje.

Je li kaj dedičev, sodišču ni znano. Gosp. Zamuda Franceta posestnika v Zrnovi, občina Radenci postavi sodišče za skrbnika zapuščine.

Kdor hoče zahtevati zapuščino za se, mora to v enem letu od danes naprej javiti sodišču in izkazati svojo dedinsko pravico.

Po preteku tega roka se bo zapuščina, v kolikor so zahteve izkazane, izročila, v kolikor se to ni zgodilo, se bo državi v prid zasegla.

Okrajno sodišče v Gornji Radgoni, odd. I., dne 18. avgusta 1931.

Konkurzni razglasi

S 13/31-61. 2326

Določitev novega naroka

871. za prisilno poravnavo. Prezadolženec Lenard Josip, trgovec v Ljubljani.

Za razpravljanje in sklepanje o prisilni poravnavi, ki jo predlaga prezadolženec, se določa narok na dan 19. septembra 1931. ob osmih dopol. pri tem sodišču, soba št. 140.

Prezadolženec mora priti k naroku osebno. Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 13. avgusta 1931.

S 2/31-44. 2324

Potrditev prisilne poravnave v konkurzu.

872. Konkurni zadeva: Krick Franc, trgovec v Celju.

Potrjuje se poravnava, sklenjena dne 30. julija 1931 med stečajnikom in njegovimi upniki za 20% njihovih terjatev, katere kvota je plačljiva 30 dni po pravomočnosti potrditve poravnave.

K tej poravnavi so pristopili kot poroki: Anton Mislaj, trgovec v Celju; Miloš Pšeničnik, trgovec v Celju; Karol Pajk, tovarnar v Celju; Adolf Putan, trgovec v Celju.

Za slučaj nepravčasnega plačila mora dolжник plačati terjatve III. razreda v celoti, vendar poroki ne jamčijo za to.

Okrajno kot konkurzno sodišče v Celju, odd. I., dne 7. avgusta 1931.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Štev. 8317/II. 2331

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje, razpisuje za na dan 31. avgusta 1931 ob enajstih dop. nabavo

izvedbe železnega odra.

Načrti in pogoji so na razpolago pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 19. avgusta 1931.

in dobička z dne 31. decembra 1930 in tozadevni predlogi upravnega sveta.

2. Poročilo nadzorstvenega sveta in podelitev absolutorija upravnemu svetu.
3. Sklepanje o znižanju delniške glavnice od Din 2.500.000.— na Din 500.000.—
4. Sprememba § 7 družbenih pravil v zvezi z znižanjem delniške glavnice.
5. Dopolnitev upravnega sveta.
6. Volitev nadzorstvenega sveta.
7. Slučajnosti.

Občnega zbora se smejo udeležiti oni delničarji, ki so položili pri blagajni Zdržne gospodarske banke d. d. v Ljubljani ali Ljubljanske kreditne banke d. d. v Ljubljani, tri dni pred zborovanjem vsaj deset delnic z nezapadlimi kuponi vred. Na občnem zboru daje vsakih deset delnic po en glas.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1931.

Upravni svet.

*

2322-2-1

Razpis.

Pri Občinski hranilnici v Marenbergu se razpisuje mesto praktikanta z nastopom dne 1. oktobra. Predpogoj strokovna predizobrazba. Prošnje s zahtevki je vložiti do 15. septembra 1931.

Upravni odbor.

*

Razpis.

Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Šiški razpisuje oddajo profesionalistovskih del za Sokolski dom v Šiški. Ponudbe do 31. avgusta 1931.

Vsi potrebni podatki so na razpolago pri bratu Hočevarju, lekarnarju v Šiški (Ljubljana VII).

Društvo za zgradbo Sokolskega doma v Šiški.

*

2317

Objava.

Izgubil sem izpričevalo VII.a razreda II. drž. realne gimnazije v Ljubljani za leto 1929/30, VII.a razreda istega zavoda iz leta 1929/30 in maturitetno izpričevalo iz leta 1929/30 na ime: Praprotnik Franc rodod iz Dola pri Borovnici.

Proglasam jih za neveljavnega.

Praprotnik Franc, s. r.

*

2318

Objava.

Izgubil sem kurjaško izpričevalo, izdano od inspekcije parnih kotlov v Ljubljani dne 13. avgusta 1927, na ime: Lužnik Ivan, rodod iz Starega trga pri Slovenjgradcu.

Proglasam ga za neveljavnega.

Lužnik Ivan, s. r.

Naš dobri oče

Vodušek Matej

gimnazijski profesor v pokoju

je prejemši svetotajstva umirajočih danes v 93. letu umrl. Pogreb se izvrši v soboto, dne 22. avgusta 1931 ob pol 6. uri popoldne iz hiše Vegova ulica 6. Blag mu spomin.

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1931.

Božidar in Konrad, sinova

Pavla por. Murnik, Helena in Marija, hčere

Dr. Murnik Viktor, zet

Jerica roj. Schweglova, sinaha

Razne objave

2332

Vabilo

na X. redni občni zbor

ki ga bo imela

Tovarna klobukov »Šešir« d. d. v Škofji Loki dne 10. septembra 1931 ob 15. uri v sejni dvorani Zdržne gospodarske banke d. d. v Ljubljani

s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo o poslovanju v letu 1930, predložitev bilance, kakor tudi računa izgube

VODSTVO DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI sporoča žalostno vest, da je danes preminul njen prezasluzni predsednik, gospod

ALEKSANDER HUDOVERNIK

notar v Ljubljani.

Pokoju je bil član družbenega vodstva nad 25 let in mu je zadnjih šest let predsedoval. Njegove zasluge za Družbo in posredno za našo narodno stvar so neprecenljive in mu zajamčujejo trajen, časten spomin. Vodstvo bo dragega, neumorno delavnega predsednika težko pogrešalo.

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1931.

P. Ripson:

42

Marsove skrivnosti

(Roman.)

— Nikakor ne, to je knjižica kaznjence za prisilno delo v Sibiriji, izstavljena od boljševiških oblasti. Srečno sem jim popihal iz rudnika in po silnih naporih dospel semkaj v Indijo na angleška tla in mislim da so bili Angleži vedno narod, ki je respektiral politične begunce.

— Povejte predvsem, kakšne narodnosti ste in kako se imenujete.

— Učenjak sem poljske narodnosti, astronom, ime mi je pa Krasinski.

— Krasinski? je vzkliknil Pint, ki je kar poskočil s svojega naslonjača. Ali niste Vi z ameriškim inženjerjem Robertom Garelom instalirali v Sibiriji napravo za oddajanje svetlobnih znakov na Mars?

— Seveda, to sem jaz, in inženjer Garel je moj najboljši prijatelj.

Pri teh besedah se je bil polkovnik Fitzwilliams popolnoma spremenil. Padla je njegova uradna maska in postal je spet prijazen družabnik. Pomignil je obema vojakom, ki sta privedla ujetnika, naj se odstranita, ter ponudil Krasinskemu naslonjač. V veliko začudenje miss Alberte je astronom to smatral za samo po sebi umevno. Sedel je in izpregovoril.

— Na vsak način sem moral govoriti z Vami, miss Jerkiss, kajti sporočiti Vam imama zelo važne stvari, ki se tičejo Vas in inženjerja Garela. Ni prvič, da čujem Vaše ime. Robert mi je večkrat govoril o Vas. To je bilo

tedaj, ko sva skupaj delovala v Sibiriji. Vam gotovo ni znano, da so me aretirali boljševiki, češ da sem poljski vohun in poslali so me z nekaterimi drugimi Poljaki v sibirskie rudnike. Tu sem delal pol leta, potem se mi je pa posrečilo ubežati. Po silnih težavah sem srečno dospel na Japonsko in tu sem se javil ravnatelju zvezdarne v Tokiju, s katerim sem si bil že nekoliko let dopisoval. Tam me je vzel v svojo službo in me poslal na astronomski observatorij v Kashumigavi, ki leži v višini 1500 m nad morjem, z namenom, da izdelujem tam fotografije planetov. Sedaj pa prosim, da me točno poslušate. Naravno, da sem predvsem obrnil vso svojo pozornost na Mars. Na fotografijah, ki sem jih napravil od Marsa in ki so bile zelo točne, sem naenkrat zapazil na nekem mestu na Marsu svetlo točko, ki je na drugih fotografijah ni bilo. Bil sem silno presenečen, odkod bi mogla priti ta točka in fotografiral sem ponovno. In spet je bila na nekaterih fotografijah ta točka, na drugih pa ne. Sedaj sem hotel z lastnim očesom videti, kaj je pravzaprav s to svetlo točko. Naslednjo noč sem spet usmeril daljnogled na Mars in pogledal na tropski pas tega planeta, kjer se je na nekaterih fotografijah videla omenjena točka. Lahkosi mislite, kako silno sem se začudil, ko sem opazil z očesom zelo jasno to točko. Toda ni trajno žarela, temveč se je skrivala, kot bi bilo prihajalo nekaj med daljnogled in med njo in potem mi je šinila v blazna misel v glavo:

— To so vendar Morsejevi znaki!

Ali v tem trenutku je svetla točka ugasnila in se ni več prižgala. Zaman sem čakal v največji napetosti celo uro. Tedaj je prišel mesec in tako razsvetlil nebo, da je bilo vsako nadaljnje opazovanje zvezd onemogočeno. Lahko si mislite, s kakšno nestrpnostjo sem pričakoval

naslednje noči. Imel sem pa smolo. Pričelo se je deževno vreme in teden dni je bilo oblačno, tako da sem bil prisiljen k brezdolju. Vsak dan sem opazoval fotografije, ki sem jih napravil od Marsa. Na nekaterih je bila svetla točka zelo jasno vidna in ni bilo nikakega dvoma, da se tam na Marsu nahaja izredno močna luč, ki je morala imeti jakost mnogo milijonov sveč, da postane vidna na zemlji. Na nekaterih drugih fotografijah pa je bila na istem mestu enolična površina, kot drugod po Marsu. Brez vsakega dvoma je bila to torej luč, ki je ugašala in se spet prižgala. Ker je pa malo verjetno, da bi bila takšna luč naravnega izvora, sem sklepal, da mora biti na Marsu inteligentno bitje, ki daje znake.

Slednjič je le prišlo lepo vreme in z največjim razburjenjem sem pri zahodu sonca čakal na kupoli zvezdarne. Ko se je dovoljno stemnilo in se je med zvezdami tudi že videl Mars, sem usmeril svoj daljnogled nanj. Saj poznate teleskope velikih zvezdarn. Astronom leži pod tako velikansko cevjo na divanu, ki se da tako sukati v vse lege, da more prijetno ležati slediti gibanju zvezd nad njim. V velikem teleskopu japonske zvezdarne se vidi Mars velik kot krogla s premerom dveh centimetrov. Prav dobro je na njem opaziti beli pas na severnem in na južnem tečaju, to se pravi velikanske sklade leda in snega, kakor tudi temnejše zmerne in tropske pokrajine. In v bližini velikega kanala, kjer nekako prehaja pas v tropskega, sem v svoje zadovoljstvo ponovno opazil svetlo točko, ki je ugašala in se spet prižgala. Skušal sem sestaviti iz teh signalov Morsejeve znake, a mi v začetku ni šlo. A kar naenkrat sem v svoje največje začudenje čital: R-O-B-E-R-T-G-A-R-E-L-R-O-B-E-R-T-G-A-R-E-L.

Večna mladost

Pod tem naslovom piše v dunajskem listu »Neues Wiener Tagblatt« H. Jaworski to-le:

»Gospod H. Wells, prerok med pisatelji, prerokuje, da bo kmalu prišel čas, ko bo človek »večno mlad«. Pisatelj lahko prerokuje take stvari, toda za znanost je postala ta stvar realnost in resničnost. Res je sicer, da sedanja generacija ne bo še večno mlada, toda znanost »regeneracije« (obnove) in »pomladitve« človeštva stalno napreduje in uspehi, ki jih bo znanost dosegla l. 2031, bodo čisto drugačni kakor so uspehi l. 1931.

Po »večni mladosti« so ljudje vseh časov vedno hrepeli. Svečeniški, učenjaki, alkimisti itd. so vedno poskušali to tajnost razjasniti. Srednjeveški alkimisti so vedno iskali neki »eliksir«, ki naj vrne človeku njegovo mladost. Staroegipčanski svečeniški so dajali starem piti kri mladih žrtev. Neka grofica pa se je kopala v krvi mladih deklet, da ostane večno mlada.

Moje delo pa se giblje v čisto drugem pravcu. Jaz pomlajam izčrpani organizem z vbrizgavanjem malih količin mladostne krvi; krvi pa ne vbrizgavam več kakor za žličico kave. Pomena krvi za organizem sicer še ne poznamo popolnoma, vemo pa le, da igra kri v organizmu velevažno vlogo. Beseda, »da je kri življenje«, ni prazna. No gre pa za količino krvi, ki jo vbrizgnem, ampak za njeno kakovost.

Vbrizgana kri mora ustrezati »značaju« krvi, kamor jo vbrizgnem. Mikroskop nam pokaže, če pripada bolnik isti krvni skupini kakor dajalec krvi ali ne. Dajalec krvi odzvam čisto majhno količino krvi, in po priprostem mehaničnem procesu steriliziranja vbrizgnem kri v bolnikove žile. Od l. 1922 dalje smo vbrizgavali kri v žile nekaj stotin bolnikov iz vseh slojev: prišli so študirani ljudje, delavci, moški in ženske. Učinek vbrizgavanja traja po več ali manj let, kakor je pač bolnik star. Po vbrizgavanju mlade krvi smo ugotovili na naših bolnikih, moških in ženskih, vse mogoče znake »pomlajenja«: pritisk krvi je padel, spomin se je okrenil, nespečnost je minila. Hoja je postala lahko mladeniška, oči pa čiste in ognjevite. Vse to pa dokazuje, da je starost bolezen, ki je ozdravljiva. Danes ni več nemogoče, da ne bi človek živel do svoje smrti brez znakov ostarelosti.

Statistika dokazuje, da žive ljudje povprečno vedno dalje. Povprečna starost človeka je znašala v srednjem veku le 14 let; pred letom 1779 je znašala že 30 let. Do l. 1881 se je

dvignila na 40 let in dandanes je povprečna starost vedno višja, tako da znaša na Novi Zelandiji že 59 let. »Večne mladosti« sicer znanost še ne zna in ne more pričarati, odpraviti pa je že danes mogoče vse znake ostarelosti.

In to je to, kar mi hočemo zaenkrat podaljšati človeku njegovo mladostno voljo do njegovih zadnjih dni. Iz starih ljudi se sicer ne da delati mladih, pač pa lahko omogočimo človeku, da preživi svoja stara leta brez bolečin in neprijetnih staranja.

To so sicer prav lepe in tolažilne besede, ampak zakon narave je le tak, da mora vse enkrat iti v kraj, kar je staro...

Zanimiva tožba za zavarovalnico

Gospod Hammond, spoštovani meščan nekega mesta v ameriški državi Indiana, se je pred več leti zavaroval za življenje za 10.000 dolarjev, toda s pripombo, da mora zavarovalnica izplačati njegovim dedičem dvojno vsoto, če bi umrl vsled kakšne nezgode.

Gospod Hammond pa ni bil samo meščan nekega mesta v državi Indiana, ampak je bil tudi oženjen. Oženjen pa je bil tako »srečno«, da je lepega dne v jezi ubil svojo ženo. Za kazen so ga dali na električni stol...

Po njegovi smrti je zavarovalnica izplačala njegovim dedičem 10.000 dolarjev. S tem zneskom pa dediči niso bili zadovoljni, ampak so zahtevali 20.000 dolarjev, češ da je gospod Hammond umrl vsled nezgode. V svoji tožbi, ki so jo vložili proti zavarovalnici, so napisali, »da so neke osebe gospoda Hammonda proti njegovi volji in kljub njegovim protestom nasilno posadile na električni stol, ga na stol privezale z jermeni in ga na stol sedečega proti njegovi volji in proti njegovemu namenu mučile z dovolj močnim električnim tokom tako dolgo, dokler ni umrl. Hammond ni bil kriv smrti svoje žene, zato je se mora smatrati njegova smrt kot smrt vsled »nezgode«.

Ta zahteva se nahaja sedaj pred vrhovnim sodiščem v Washingtonu in ameriški pravniški svet je silno radoveden, kaj bodo rekli najvišji sodniki.

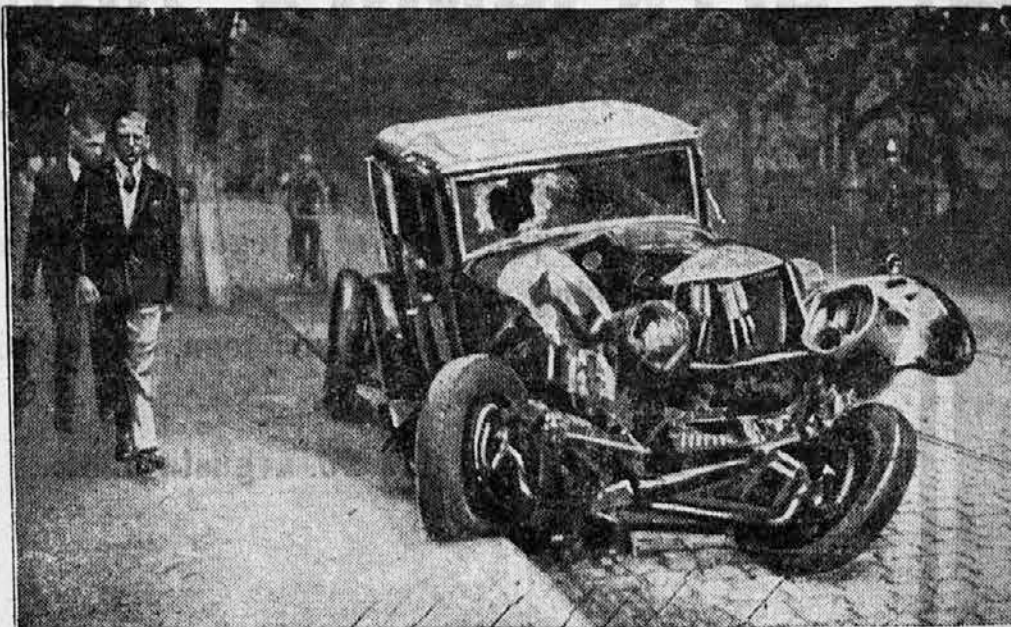
Pevska tekma v Traunstein-u.

Skupina domačih pevcev poje same narodne pesmi s spremljevanjem citer. V Traunsteinu je prišlo na pevsko tekmo mnogo podeželskih pevskih društev iz cele Bavarske.

Velike vojaške vaje v Angliji.

Pri Aldershotu se vrše te dni velike vaje angleške armade. Vaj se udeležujejo oddelki vseh vrst orožja. Na sliki vidimo vojaka pri delitvi jedi.

Avtomobilska nesreča v Lipskem.

V nedeljo 16. avgusta se je v Lipskem zaletel predsednik tamkajšnje trgovske zbornice dr. Schmidt s svojim avtomobilom v cestno železnico in še v neki drugi avtomobil. Dr. Schmidt se je pri nesreči ubil.

Mlada nemška letalka Morga Etzdorf.

18. avgusta t. l. je odletela mlada nemška pilotinja Morga Etzdorfova sama s svojim letalom v Tokio. Pot meri nad 10.000 kilometrov.

Nesrečni akademiki

V mesečniku »Die Tat« beremo o položaju akademskih poklicev v Nemčiji to-le:

»V Nemčiji živi danes okoli 350.000 akademikov v raznih poklicih. Zdravnikov je okoli 50.000, od teh jih je pa okoli 4000 brez službe in brez dela. — Inženjerjev je okoli 40.000, brez dela jih je pa 19.000. Jezikoslovcev je okoli 30.000, kar je mnogo preveč, in tudi pravnikov je mnogo preveč. Kdor ne zasede eno od 14.000 sodnijskih ali državnopravniških mest, mora postati odvetnik, ki jih je pa v Nemčiji že danes 17.000, tako da pride 1 odvetnik že na vsakih 3800 prebivalcev. V dobrem položaju so samo katoliški in protestantski bogoslovci, ker dobe vsi takoj po končanih študijah službe. Brezpolskih akademikov je danes v Nemčiji najmanj 30.000. Srednje in visokošolcev je pa leto za leto več in zato je kriza akademskih poklicev neizogibna in če pojde tako naprej, bo inteligentnega proletarijata kmalu več kakor delavskega.

Amerikanske postave

Zedinjene države obstoje iz več precej samostojnih držav, ki imajo vsaka svojo posebno zakonodajo. Med temi krajevnimi postavami jih je mnogo, ki se zde nam Evropejcem precej čudne.

V državi Georgiji n. pr. čaka vsako žensko zapor, če se predrzne kakšnega moškega nagovarjati, naj jo vzame. Taká predrznost v resnici zasluži najhujšo kazen...

V državah Missisipi in Oklohoma zapro železniškega uradnika, če se brani komu kaj telefonično pojasniti.

V Kaliforniji in v Nevadi zahteva postava, da morajo biti brisače, ki jih dobi služinčad, prej dobro prevrte v kropu in čisto izprane.

V 21 državah določa postava, kako dolge in kako široke morajo biti rjuhe v hotelih.

V Newyorku ne sme noben pek imeti mačk. Tako zahteva snažnost.

V nekaterih državah prebivalci ne smejo ob nedeljah zapustiti svojih domov, kajti to bi bilo onečaščenje nedelje.

V nekaterih državah je prepovedan lov s pomočjo letal.

V državi Washington je prepovedano avtomobil ravnati samo z eno roko, z drugo pa koga objemati.

V državi Connecticut časa 30-dnevni zapor vsakogar, kdor bi hotel vpeljati »poletni čas«.

V državi Colorado ne sme nihče natrgati več kot 25 poljskih cvetlic naenkrat, v državi Massachusetts pa čaka globa 100 dolarjev na tistega, ki odrga šmarnico.

Za kratek čas

»Pred zaroko sem jaz govoril in ona je poslušala. Po zaroki je govorila ona in jaz sem poslušal. Po poroki pa govoriva oba, poslušaja pa sosedje!«